Yazı işleri :
E. U. Rs.
Harb Tarihi Dairesi

Harb Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart , Haziran , Eylûl , Aralık)
Ayları

Basım işleri :
E. U. Basımevi
ANKARA

Yıl : 3 | Aralık - 1954 | Sayı : 10

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa; değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

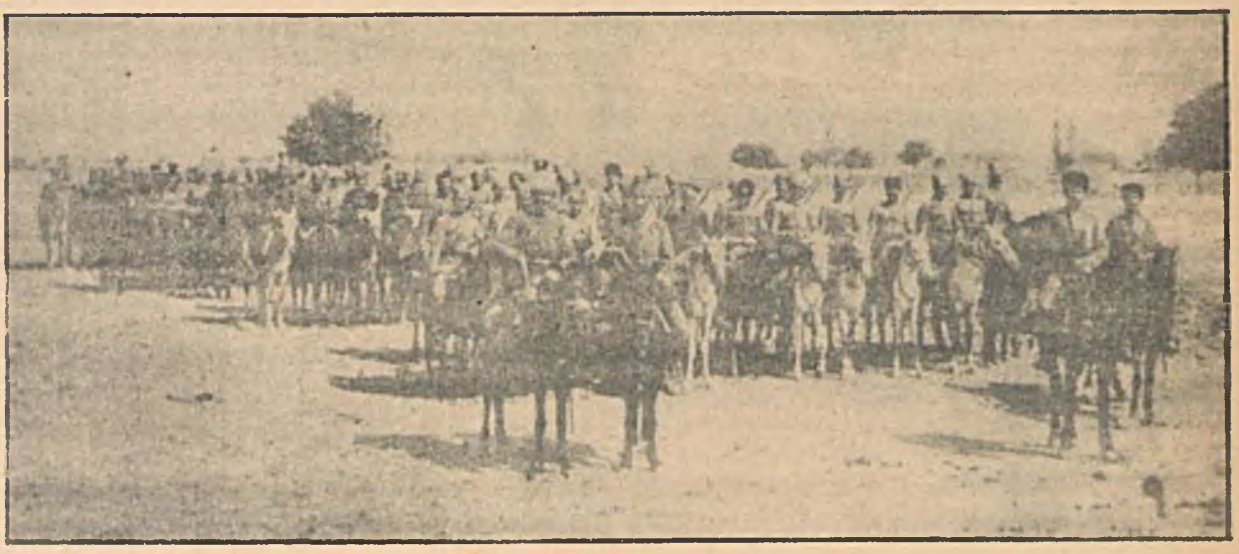

İstiklâl Harbi Türk Kahramanlarından
(Diğer bir süvari bölüğü)

İÇİNDEKİLER :

1 — Vecizeler
2 — Tarihî vesikalar ve açıklamalar

172 sayılı Ordu Dergisine ektir

E. U. Basımevi
ANKARA
1954

D Ü Z E L T M E:

255 sayılı vesikadaki imzalar arasında görülen Ali Remzi imzası, bundan evvelki yayınlanan dergilerde Ali Rıza veya Ali Remzi olarak yazılmıştır. Bu imzanın aslı Ali Remzi'dir. Buna göre düzeltilmesi rica olunur.

Vecizeler

Vaziyet-i umumiyei idare ve sevk mesuliyetini deruhde edenler, en mühim hedefe ve en yakın tehlikeye mümkün olduğu kadar yakın bulunur. Yeter ki, bu takarrüp, vaziyet-i umumiyei nazardan mehcur bırakacak derecede olmasın!

K. ATATÜRK

Milletler münasebatında, mankenlerden istifade sistemine rağbet devrine hâtime vermek, medenî âlemin samimî temennisini teşkil etmelidir!

K. ATATÜRK

Milletin, maddî ve mânevi teceddüt ve inkişâfatı yolunda ef'al ve icraat ile akval ve nazariyata tekaddüm etmeği tercih ettik.

K. ATATÜRK

TARİHÎ VESİKALAR

221 No. lı vesikanın açıklaması

Erzurum ve Sıvas Kongrelerini mütaakıp Hey'eti Temsiliye; İstanbul Hükûmeti ile muhabereyi kesdikten sonra 20/Eylûl/1919'da Padişah tarafından millete yayınlanan beyannameye aittir. Bu konu hakkında Atatürk'ün Nutuklarının 94 : 96 ncı sayfalarında izahat vardır.

Vesika No. 221

Erkân-ı harbiyei Umumiye Dairesi Şube 1 No. 5534

SURET

Beyannamei Hümayun

Bugünlerde Anadoluda serzede-i zuhûr olan ahval ve harekâtın safahatı mahallerinden vürudeden telgrafnamelerden vâsıl-ı sem'i ittılaımız olmuştur. Bu hal esef-i iştimâl İzmir işgali ile anı takip eden vakayii fecianın Anadolu Vilâyat-ı Şarkıyyesi mukadderatı hakkında, işaa edilen rivayâtın efkâr-ı ahalide hâsıl ettiği teessürat neticesi olup vukuat ve şayiat-ı mezkûreden bilcümle efrad-ı ahalimizle beraber kalbimizde husule gelen teessürat pek amîk ve hukuk-u dövlet ve milletin sıyaneti emrinde sarf-ı mahasal gayret etmek cümlemiz için pek tabiî ise de şu ân-ı mühimde hükûmet ve millete terettübeden vazife, teşebbüsat-ı ma'kulei siyasîyeye ve ittihazâray-i umumiye ile muhafazai hukuka çalışmaktan ibarettir. Hükûmetimizin takip ettiği siyaset neticesinde İzmir fecayii Avrupa düvel ve milel-i mütemeddinesinin nazarıdikkat ve müveddetini celbile mahalline bir hey'eti mahsusa i'zâm ve bitarafane tahkikata iptidar olunarak enzar-ı medeniyette hakkımız tezahür etmekte bulunduğu ve Anadolu Vilâyat-ı Şarkıyyesine dair olan rivayât ve şayiata karşu da hükûmetçe hertürlü teşebbüsattan hâli kalınmayıp zaten vahdet-i milliyemizi ihlâl edecek hiçbir karar ve tedbir olmadığı halde dahil-i memalikte âsayiş ve inzıbatı sektedar ve nüfuz-u hükûmeti haleldar eyliyecek hergûna harekât ve efrad-ı millet beyninde tefrika ve şıkakı müeddi olacak hertürlü teşebbüsat devletimizin menafii esasiye ve hayatiyyesiyle kabil-i te'lif değildir. Bâzı kimseler tarafından memleketin vaz'iyyet-i hakıkıyyesini tebdil ve gûya ahali ile hükûmet arasında muhalefet vücudü ilân edilerek hakkımızda Avrupa efkâr-ı umumiyesinin taglît kılınması menafii âliyei memleketi külliyyen rahnedar edebileceği gibi bilvücuh şayanıteessüf olan bu hâl şerait-i kanuniye dairesinde biranevvel icrasını arzu eylediğimiz intihabatı da duçar-ı teahhurât ederek sulhün takarrübetmekte bulunduğu bir sırada vücudü lâbüdd olan Hey'eti Meb'usânın içtimaını ta'vîk ve bu yüzden hükûmetin müşkilâtını tezyideyliyecektir.

Bugün umum efrad-ı milletimden intizarım hâl ve mevkiin nezaketini bittakdir muhafazai sükûn ve itidal ve ahkâm-ı kavanine ve evamir-i hükûmete temamii ittiba' ile memleketin intizam ve asayişini muhil harekâttan içtinabeylemek ve bu suretle karîben sulh müzakeresine davet olunacak Osmanlı Murahhasları konferansı muvacehesinde milletle hemahenk olarak isbat-ı mevcudiyet edebilmektir.

Altıbuçuk asırdanberû Avrupa muvazenesinde bir âmil-i mühim olan devletimizin vahdet ve tamamiyetini Devlet-i Osmaniyyenin mevki' ve haysiyyetini te'min edecek bir sulha karîben nailiyyetimizi eltâf-ı süphaniyyeden ümidetmekteyim. Düvel-i Muazzamanın hissiyyat-ı nesfetkârâneleri ve hakikate gittikçe nüfuzetmekte olan Avrupa ve Amerika efkâr-ı umumiyesinin itidalperverliği bu ümmidini tevsik eylemektedir.

Hükûmetin hertürlü müşkilât-ı dahiliyeden masûn kalarak takviyesi ve memleketimizin hertarafında ahkâm-ı kavanine harfiyyen riayetle sunûf-ı tebaamızın mahfuziyet-i hukuku ehass-ı âmalimiz olup hey'et-i hükûmetimizin de bu babdaki amâl-i hümayunumuzu tamamiyle rehber-i hareket ittihaz edeceğine eminim.

Şu efkâr ve amâl-i halisanemizin memalikimizin her cihetine neşr-ü tamîmile sadakat ve hamiyyetlerinden mutmain olduğum bilcümle efrad-ı milletimin sem'i ıttılaına îsalini irade ederim.

24/Zilhicce/337 - 20/Eylûl/335 **Mehmet Vahîdettin**

22/9/335

Birinci Kolorduy-ü Hümayun Kumandanlığına

Makam-ı Sadaretiuzmâca vilâyat ve elviyeye tamîmen tebliğ olunan Beyannamei Hümayun sureti bâlâya çıkarıldı. İrşadat-ı Şahane muktezay-i münîfine tevfik-ı hareketin dareynde bâis-i fevz-ü felâhımız olacağı şüpheden vareste bulunmakla işbu İradei Hılâfetpenahi mazmununun Orduy-ü Hümayun mensubîninin en küçük ferdine kadar ehemmiyet-i mahsusa ile tebliğini rica ederim. Kolordularla Harbiye Nezareti ve devairi ve müfettişliklerine tamim edilmiştir.

Yaveriekrem Hazret-i Şehriyarî
ve
Harbiye Nazırı
Süleyman Şefik

6338 Şube 1
24/9/35

Üç Fırkaya ve Çatalca'ya
aynen tamim

Vesika No : 221

ارکان حرب عمومیه ریاستی

شعبه

صورتدر

یاشانه لهمایون

بولونمقده اناطولیده سرزده ظهور اولان احوال وحرکاتک صنفلری محاربه‌دن بری دوام ایدن تلخ افکار لرده واصل سمع اولمشدر . بو حال
اسف اشتمال ازمیر اشغالی ایله انی تعقیب ایدن وقایع مخیفه اناطولی ولایات شرقیه‌سی مقدراتی حقنده شایعه ایتدیکی روایاتک افکار اهالیده
حاصل ایتدیکی تأثرات نجس اولوب دفوعات وشایعات مذکوره‌دن باشقه افراد اهالیجه برابر قبلمزده حصوله کلان تأثرات یاس عمیق وحضیض دولت و
ملتک صیانتی امرنده صرف ماحصل غیرت وتمامیتک جمله مزایجه یک طبع ایسه‌ده شو آنده مهمده حکومت ومله ترتیب ایدن وظیفه ، تشبثات سیاسیه‌یه واتخاذ
آرای عمومیه ایله محافظه حقوق جلیلیه‌دن عبارتدر . حکومتمزک تدقیق ایتدیکی سیاست نتیجه‌سنده ازمیر قوایی آدرویا دولت وملل متحابه‌سنک نظر دقت و
مودتی جلب ایله محله برلیقینی مخصوص اعزام وبیطرفانه تحقیقات ابتدا اولنوب وانتظار حد نهایه‌سنده حقیقت نظاملر ایتکده بولنیغی واناطولی ولایات شرقیه‌سنه دائر اولان
روایات شایعاته قارشوده حکومتجه لهر درلو تشبثاتده خالی قالمیوب ذاتاً وحدت ملیه‌مزی اخلال ایده‌جک هیچ بر قراره وتدبیر اولمیوب حالا داخلی محاکمه
آسیه وانقیادی سلطه‌دار وتعدی حکومتی خالده ایله جک لهر کونا حرکات وافراد ملت بیچاره تفرقه دشتاقی موجب اولجه لهر درلو تشبثات مدافع
اساسیه وحیاتیه سیله قابل تألیف وتطبیق . بعضه کیجه لر طرفدن بلکه وضعیت تبدیل وکلیا اهالی ایله حکومت آره‌سنده مخالف وجودی اعتبار
ایتدیرلمکه مقتضی اورویا افکار عمومیه‌سنک تغلیط تلقی منافع عالیه مملکتی کلیا نقض ایدیه‌جک کبی بالوجوه شایان تأسف اولدیغی بر حال شرائط قانونیه‌نک
بر آن اول اجرا سنی ارزو ایلیکز اتحاد بلغه‌ده دوجار تأخیر ایدرک صالحلک تقریب ایتکده بولنیغی بر مرده وجودی بدیهی اولدیغی هیئت جمعیه‌نک اجراءات تعویق
دولیوزده حکومتک مشکلاتی تزید ایلمکده .

بوکون عموم افراد ملتده انتظام عال وحرمتک تزکیتی بالتقدیر محافظه - کوبه واعتدال واحکام قوانین وادامه حکومت تمامی اتباع ایله مملکتک انتظام
وآسایشی محل حرکاتدر اجنبیلر ایله بو مرتبه قریبا صلح مذاکره‌سنه دعوت اولنوب حکومتلری موافقتلری موجب سنده مطلقا لهم اتفاق ایدرده اتباعک
موجودیت ایده بیلمکده .

آلتی بچه عصردبرو اورویا موازنه‌سنده بر عال مهم اولان دولتک وحدت ومامیتی دولت عثمانیه‌نک دفع وحیثیتی تأمینه‌یه جک بر صلح قریبا نائل
الطاف سبحانیه‌دن امید ایتمکده‌یم . دولت معظمه‌نک هیئات نصفتکارانه‌سی وحقیقت کیزلی قوه ایتمکده اولدیغی اورویا وآمریقا افکار عمومیه‌سنک اعتدال
پرورلکی وه بو امیدی توجیه ایلمکده‌در .

حکومتک لهر درلو مشکلات داخلیه‌ده مقصود قالدرمق تقویه ومحاکمه‌نک لهر طرفده احکام قوانینه حرفیا - عاید صنوف سنه مزک محفوظیت حقوقی ، حفظ مأمن
اولوب هیئت حکومتمزک ده بو یابه‌جق آمال لهمایونمزی تعاید رهبر حرکت اتخاذ ایده‌جکنه امینم .
شو افکار وآمال خالصانه مزک ممالکمزک لهر جهته نشر وتعمیم صداقت وحسن نیت ده مظهر اولمیغم بابده افراد ملتمک سعی اجتماعیه ایصال اراده ایدرم .

۱۳۳۷ وه الحق ۲۹ الوتنج

محمد وحید الدین

برنجی فرقه اردوی همایون قوماندانلغی

۲۵/۹/۳۳

مقام صدارت عظمایه ولایات والویه‌یه تعمیماً تبلیغ اولنان یاشانه لهمایون حرفی یالده جیقارلدی . ارتسادات شاهانه مقتضای منیفه نوفوذ حرکتک وارتخ
باعث فوز وفلاح اولاجغی شبهه‌سز بولنمقده اجرا اراده حقیقتپناهی مقرون اردوی همایون مفوضیتک الک کوچوک فردینه قدر هیئت مخصوصه
ایله تبلیغ ایدرم . قوماندانلر حربیه نظارتلرنه دوائری ومتشکلاتینه تعمیم ایدلسون .

یاور اکرم

حیدر ناظری

سلیمان شفیق

۲۵/۹/۳۳

222 No. lı vesikanın açıklaması

Ali Rıza Paşa kabinesinde Dahiliye Nezaretinden istifa eden Damat Mehmet Şerif Paşanın vilâyetlere yayınladığı beyannameyi göstermektedir.

Bu hususda Atatürk'ün Nutuklarının 136 : 140 ncı sayfalarında geniş izahat mevcuttur.

Vesika No. 222

Edirne Vilâyeti
Mektubî Kalemi
Umumî . . . . .
Hususî . . . . .

Vatan ve memleketin elyövm geçirmekte olduğu şu buhranlı devrede hükûmet-i hâzıra Cenabıhakkın Tevfikat-ı İlâhiyyesine ve Peygamberimiz Efendimiz Hazretlerinin Ruhaniyyet-i Celilesisine isinada Padişahımız Efendimiz Hazretlerinin teveccüh-ü hümayunlarına ve Millet-i Osmaniyenin müzaheretlerine itimat ile mes'uliyeti deruhde ederek saadet ve selâmet-i mülk-ü milleti te'min için azmikat'î ile ifay-i vazifeye mübaşeret eylemiştir. Hey'atı Vükelâ-yi hâzıra mütecanis ve hutut-u esasiyede müttehidül'efkâr olup hiçbir fırkaya mensup olmadığı gibi muhtelif siyasî grupların hiçbirine dahi temayül etmez. Fakat vatan ve memleketin saadet ve selâmetine matûf olan gayede hepsinden muavenet-i mâneviye intizarında bulunur. Eyyam-ı ahîrede Anadolu'da zuhûr eden ahval İzmir'ın bigayrihakkın işgaliyle anı takibeden vekayii fecîanın Anadolu Vilâyat-ı Şarkıyyesi mukadderatı hakkında işaa edilen rivayâtın efkâr-ı ahalide hâsıl eylediği teessürat neticesi olup maksat ise hukuk ve hudud-u Osmaniyenin muhafazası olduğuna ve hükûmet de şu hisde müşterek bulunduğuna binaen vukua gelen suitefehhümatın zevalini şu iştirak hissi kâfildir. Milletin büyük küçük hiçbir tabakasında ve memleketin hiçbir noktasında bu ulvî maksada mugayir-i fikr ve mülâhazanın mevkıi olunamıyacağı aşikârdır. Hususiyle hubb-ü vatan ve hulûs-u niyyet ve samimiyyet rehber-i hareket olunca suitefehhümatın ortadan kalkmasına mâni bittabi' zâil olur. Hükûmetin düstur-u emeli cümlece muta' olan Kanunu Esasî ahkâmıdır. İradei Milliyenin tecelligâhı olan Meclis-i Meb'usânın sür'at-i mümkine ile celbi akdem-i vazaifimiz ve intihabatın kemal-i hürriyet ve selâmetle cereyanı mukadderat-ı memleketin Vükelây-i Millet vesatetiyle tâyini ehass-ı âmalimiz olduğundan intihabatın aksar-ı tarikle icrası icabına tevessül olunmuştur. Menafii hayatiyyei vatanın te'mini hükûmetin yekvücut bir kitle teşkil eden millete istinaden konferans huzuruna çıkmasına mütevakkıf olmağla ihtilâfatın tesirat-ı muzırrai hariciyyesi bütün vatandaşlar tarafından teslim edileceğinden hükûmet mutmaindir. Şeref ve haysiyet-i Osmaniyye memlekette hiss-i adalet ve müsavatın hükümran olmasında bulunmağla bilâtefrik cins ve mezhep hiç kimsenin kanunen mahfuz olan hukuk-u şahsiyye ve medeniyyesine birgûna taarruz vukua gelmemesine sarfımesai edilecek ve muhafazası begayet mültezem olan intizam-ı içtimaiyyeye aslaa halel getirilmemesine itina olunacaktır Hükûmet efkâr-ı âmmenin ma'kesi olan Matbuatın memlekete büyük hizmetler ifa edebileceğine kaani ve herhal-

de menafii vataniyyeyi vikayeye herzamandan ziyade itina etmesine dahi muntazardır. Mesalih-i dövletin hüsn-ü cereyanı kavanin ve nizamat-ı mevcudenin tamamen tatbikıne vabeste olmağla memurînin bu noktaya aleddevam riayetkâr olmaları lâzımdır. Kanunsuz ahval vukubulmuş ise bunların dahi yine kanunu dairesinde tashihine müsareat olunacaktır Wilson Prensiplerinden bihakkın istifade edilerek devlet-i Osmaniyenin müttehit ve Padişahının etrafında müçtemi' bir devlet-i müstakille olarak temin-i bekası için hiçbir teşebbüsden geri durulmıyacaktır. Zaten Düvel-i Muazzamanın hissiyat-ı nesfetkâraneleri ve hakikaten gittikçe nüfuz etmekte olan Avrupa ve Amerika efkâr-ı âmmesinin itidalperverliği de bu babda emniyetbahştır. İn'ikad-ı sulhün biran akdem teyessüriyle hal-i tereddüde nihayet verilmesi menafii vatan icabından olmağla bu hususda dahi teşebbüsat-ı lâzimeye iptidar olunacaktır.

Numara
804 Umum

Birinci Kolordu Kumandanlığı Canib-i Âlisine

Müstaceldir

Atufetlû Efendim Hazretleri.

Dahiliye Nezaretinin 7/Teşrinievvel/1335 tarihli ve 464 numaralı telgrafnamesiyle mübellâg beyannamei resmî sureti bâlâya nakledilmiş ve heman neşr-ü tamimi mülhakata tebliğ kılınmıştır. Arzı malûmat olunur Olbabda emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir.

8/Teşrinievvel/1335

Vürudü / 9 minh

Edirne Vali Vekili
Mühür

Şube 1

6505 **9/10/35**

Üç suret çıkarılacaktır.

Vesika No : 222

ادرسه ولایتی
مکتوبچی قلمی

خلاصه

وطن و مملکتک الیوم کرکی اولدیغی شو بحرانلی دوره ده مکاوماتدار حاضره جناب حقک توفیقات الهیسنه و بونلرک
حضرتلرینک روحانیت جلیله سنه استناده پادشاهمز خلافتپناهمز افندیمز حضرتلرینک توجهات علیه لرینه و ملت عثمانیک مفخرتلرینه
اعتماد ایله مسئولیتی درعهده ایدن سعادت و سلامت ملت و ملی تأمین ایچون عزم قطعی ایله ایفای وظیفه به مبادرت
ایلمشلردر. هیئات وکلای حاضره تجاسر و خطوط اساسیه ده متحد الافکار اولدقلری هیچ بر فرقه یه منسوب اولمادقلری
مختلف سیاسی غدورلرک هیچ برینه دخی تابع اولمامشلردر. فقط وطن و مملکت سعادت و سلامتنه مطلوب اولان غایه ده هیچ بر
معاونت معنویه انتظارنده بولنورلر. ایام اخیره ده اناطولی ظهور ایتمش احوال ازمرلک بر جمله اشتباهاتی تصحیح
ایتمش و تابع نجیبلرک اناطولی ولایات شرقیسی مقدراتنه حقق اشتراکلرینه رغماً اهالی حاصل ایدیکی تأثرات
نتیجه سی اولوب مقصدلری حقوق و حدود و عثمانیلرک محافظه سی اولدیغنه و حکومتک شو حدوده مشترک بولندیغنه بناءً
وقوعه کلن سوء تفهماتک زوالنی شو اشتراک حسن ادا قلدی. مملکت بیلک کوچک هیچ بر طبقه سی و مملکتک هیچ بر
نقطه سی بو علوی مقصده مغایر بکد و ملاحظه سنه موقف اولمیه جغنی اشعار در. خصوصاً حب وطن و خلوص نیت و حمیت
رجولت اولنجه سوء تفهماتک اورته دن قالقمسنه مانع بالطبع زائل اولور. حکومتک دستور العمل جدید جمعیت اولان
قانون اساسی احضاریدر. اراده ملیه نک تجلیاتی اولان مجلس مبعوثانک سرعت عقدینه جلب اقدام و خلق نفوذ و اعتبارنک
کلی حریت و سلامتک جریان مقدراتی مملکت و کلای ملت و سالمیتلری یعنی اخص امانت اولدقلری انتخاباتک اقصا طریقه
اجرا سی ایچنده توسل اولنمشدر. منافع حیاتیه و طنیه تأمین حکومتک یکوجود برکتک تشکیل ایتمش ملت استناد و اقتدارنی
حضورنده حقیقتن متوقف اولمغله اختلافاتک تأثیرات مضره خارجیه سنک توجه وطنه اشتراک طرفنه تسلیم ایدیلمیه جغنه
حکومت مطمئندر. شرف و حیثیت عثمانیه مملکتی حسن عدالت و مساواتک حکمرانه اولمسنه بولنمغله بلا تفریق جنس و مذهب
هیچ کیمسه نک قانوناً محفوظ اولان حقوق شخصیه و مدنیه سنه بر کونا تعرض و وقوعه کلمه سنه جهت مساعد ایدیلمیه جغی و محافظه

ملفوف

نفاذ قانونا محفوظ اولان حقوق شخصیه و مدنیه سنه بر کونا تعرض و وقوعه کلمه سنه جهت مساعد ایدیلمیه جغی و محافظه
نفاذ قانونا محفوظ اولان حقوق شخصیه و مدنیه سنه بر کونا تعرض و وقوعه کلمه سنه جهت مساعد ایدیلمیه جغی و محافظه
بغایت ملتزم اولان انتظام اجتماعیه اصلا خلل کتیرلمه سنه اعتنا اولنمیه جغدر. حکومت افکار عامه نک سکون اولان
مطبوعاتک مملکت بیلک خدمت رفیعا ایده بلجک نافع و هر حالده منافع وطنیه یی و فایده یی هر زمانده زیاده اعتنا
اعتنا ایتمسنه دخی منتظردر. مصالح دولت و حسن جریان قوانین و نظامات موجوده نک تماماً تطبیقی و ایفاسی
اوطنه مأمورینک بو نقطه یه علی الدوام رعایتلری اولمالی لازمدر. قانون نک احوال وقوعه بولنمسه ایله

خلاصه

بونلره دخی نیه قانعه دائره‌سنی تصحیحه مساعده اولنه‌جقدر. دیلیمزه بر تسهیل نهایتجه استفاده ایدیلرک دولت عثمانیه‌نک متحد و پادشاهنک اطرافنه مجتمع بر دولت مستقله اولدیغنه تأیید بقا ایتمکده هیچ بر تشویق کیرو طوریجه ذاتاً دول معظمه‌نک حسیات نفسیه‌لرینی و حقیقة کیدیجک نفوذ اتمکده اولان اوروپا دائرلرینک اعتمادلرینی بو بابده امنیت بخشدر. انعقاد صلح برآبه اقدم تیسیر جای تردده‌ی قالمیه‌جق صنایع وطنیه ایچنده اولمغله بو خصوصده دخی تشبثات لازمه‌یه ابتدار اولنه‌جقدر.

برنجی قلم اوده‌ی قومانده‌لغنه جانب عالیلرینه

عطوفتلو افندم حضرتلری

داخلیه نظارتنک ۷ ربیع‌الآخر تاریخلی و ۴۶۴ نومرولی تلغرافنامه‌سیله مبلغ بیاننامه‌سی صورتی تلغرافیه نقل ایلدیکم و همان تشریفی ملحقاته تبلیغ قلنمشدر. عنده معلومات اولنور اولبابده امر و مأموریتی حضرتلرینه اولمغله

اورنه‌لی کیلی

۸ ربیع‌الآخر سنه ۳۳

۲۵/۸/۱۹

۶۰۰۵

ملفوف

223 No. lı vesikanın açıklaması

Bu vesika, Yunanlılara karşı girişdiğimiz ölüm - kalım mücadelesinde Türk milletinin ruhî asaletini göstermektedir.

Vesika No. 223

4/8/35
821

Şifre

Istihbarat

Şifre edildi
4/8/35
İmza

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Bulgarca Zora gazetesinin 4/Ağustos/919 tarihli nüshasında Selânik gazetelerine İstanbul'dan iş'ar edildiğine göre "Bandırmada Türkler bütün Müslimanları Yunanlılara karşı cihat ilânına davet eden bir beyanname neşrettiklerini ve bu beyannamede karşımızda ne İngiliz ve ne de Fransızlar vardır. Yalnız Yunanlılar. Biz Müslimanlara dünki reaya ve esirlerimizin önünde başeğmek zillettir" sözleri münderiç bulunduğu mâruzdur.

K. N. R.
Kadri

Mehmet Cemil

224 No. lı vesikanın açıklaması

I nci Kolordu Kumandanının Edirne Valisine gönderdiği bu yazı, Yunanlıların Doğu Trakya'yı işgal için bura Rum halkının nasıl silâhlandırıldığını ve yine burada Yunanlıların yarattığı asayişsizliği göstermektedir.

Vesika No. 224

Şubenin numarası: 1
Tarih-i tesvidi: 27/9/35
Mübeyyizin imzası: İsmail Hakkı
Tarih-i tebyizi: 28/9/35
Dosyası: Asayiş

Tahrirat

Mahremdir

Edirne Vilâyet-i Aliyyesine

Atufetlû Efendim Hazretleri

Bugünlerde Hayrabolu ve havalisinde sık sık zuhûra gelmekte bulunan vakayi' hakkında mahall-i mezkûre jandarmaya beray-i muavenet gönderilen müfrezeden kumandanlığından alınan raporlarda vakayii mezkûre faillerinin Yunan ordusunda muvazzaf ve Hayrabolu havalisi yerli Rumlarından müteşekkil çetelerin ~~Yunan taburuna mensup oldukları Yunan taburundan~~ mezuniyet veya suverisaire ile müsellâh ve mücehhez oldukları halde köylerine geldikleri ve fakat esna-yi avdetlerinde silâhsız gittikleri bildirilmektedir. Binaenaleyh halen Yunan ordusunda ve betahsis Yunan hat taburunda hizmet eden havalii mezkûre yerli Rumlarından müsellehan köylere kadar dühule fırsat bulan efrad-ı Yunaniyye birtarafdan çetecilik etmekle beraber diğer taraftan da avdetlerinde silâhlarını sair yerli Rumlara terketmek suretiyle Rumların bu havalide de çete teşkilâtını vücude getirmelerine sebeboldukları anlaşılmaktadır. Yunan efradının Hayrabolu havalisinde icra-yi şekavete ve yerli Rumları ifsadatına mahal kalmamak üzere evvelce Çorlu'dan Tekfurdağı'na gelecek Yunan efradı hakkında ~~takarrür edilen~~ mahallî hükûmetiyle Tekfurdağı İngiliz Mümessili beyninde takarrür ettirilip Edirne İngiliz Mümessili Yüzbaşı Lister Beyin de malûmatı tahtında vukubulan mukarrerat-ı âtiyenin bu havalide de tatbiki için Mümessil-i Askerî Yüzbaşı Lister Bey nezdinde teşebbüsat-ı lâzimede bulunulması ve mukarrerat-ı mezkûrenin dahi Yunan taburundan müsellâh hiçbir neferin Tekfurdağı'na gelmemesi ve ancak havayic-i zaruriyelerinin tedariki için 24 saat kalıp badehu avdet etmek üzere âzami iki neferin ancak gayrimüsellâh gelebilmeleri hususundan ibaret bulunduğu berayimalûmat mâruzdur Olbabda emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir.

K. N. E.
Kadri

Mehmet Cemil

Vesika No : 224

اوراق اوطه‌سنك نومروسی		مبیعك امضاسی
شفه‌نك نومروسی	1	تاریخ تسنیقی ۲۵/۹/۲۸
مسودینك امضاسی		مبیعه‌قونیلان نومرو
تاریخ تسودیدی	۲۵/۹/۲۸	دیسه‌سی

تحریراته

ادنه ولایتی

محرمه

عطوفتلو افندم حضرتلری

طرف‌ـه کمکه بولنان قایق حقنده معلومات ورلمش‌دی‌ر. بو قایق‌ده خیره بولی دهوالیسنده صعود ایدن ذوات‌دن بعضی یونانه ایدیلرده وقایع مذکوره فاعلینك ایاده‌سی برای معاونت لوزومیه مفتشلرك الیانه ایدیلرده وقایع مذکوره فاعلینك یونانه اردوسنده موظف و خیره بولی حوالیسی بولی رویلرنده تشکل ایتمه‌لری مسبب اولدقدن‌صکره کوزینه کلدکدن وفقط اثنا بعض یونانه‌لر بعض یونانه‌لر طرفندن حبس کندکلری وجهتز اولدقدن‌صکره کوزینه کلدکدن وفقط اثنا بعض یونانه‌لر بعض یونانه‌لر طرفندن حبس کندکلری بیرنکه‌ده‌ـ. بناء علیه حالا یونانه اردوسنده هنوز ایکی حوالی مذکوره‌ده بولی رویلرینه سوق کوره‌ده‌ـ. دهوله فرصت بولنه‌ـ اوزیونانه برطرفنه چیقیلدقلری ایچون بو حوالیده‌ده تشکیل ایدیلمش‌دی‌ر. سلاحدن ساره بولی رویلره ترك ایتمه‌ـ جوزیله رویلرك چیقیلدقلری وجوده کتیرلمه‌سی سبب اولدقدن اکلاشلمشدی‌ر. یونانه اوزیونانه خیره بولی حوالیسنده جریان ایتمش‌دی‌ر. بولی رویلری انسانلرنه مخصوص قالمیه‌جه‌ـ اوزه‌ـ اوبه جوله‌ـ تکنوره‌ـ غنه‌ـ جبلـ یونانه اوزیونانه قفقاسیه‌ـ اوزه‌ـ انکه‌ـ شیمه‌ـ لوزیانه‌ـ لیسترکلکده‌ـ ده مسلمانلری تخنه‌ـ ندراتیه‌ـ برل

225 No. lı vesikanın açıklaması

Yeni vazifeye başlıyan Edirne Valisinin Doğu Trakya'da asayişin temini için Kolordunun yardımlarına müracaatini göstermektedir.

Vesika No. 225

Edirne Vilâyeti
Mektubî Kalemi
Umumî 48541
Hususî 1430

Birinci Kolordu Kumandanlığı
Canib-i Âlisine

Atufetlû Efendim Hazretleri

8/Teşrinievvel/35 tarihli tezkirei âciziye zeyldir. Nezaret-i Celilece Vali vekâletinin uhdei âciziye tevdi' buyrulduğuna dair sebkeden iş'ara Edirne İngiliz Mümessil-i Askerîliğinden alınan tezkirei cevabiyenin suret-i mütercemesiyle buna cevaben yazılan tezkire suretleri berayimalûmat leffen takdim kılınmış ve bu babda lâzımgelenlerin de o yolda enzarıdikkati celbedilmiştir. Sükûn ve huzur-u memleketin te'min-i bekası hususunda kıymettar muavenet ve müzaheret-i aliyyei Kumandanîlerine bundanböyle de mazhar olacağıma itimadım bî iştibahdır Olbabda emr-ü irade hazret-i men-lehül'emrindir. 9/Teşrinievvel/35

İmza **Edirne Vali Vekili**
İhsan Adli

Şube 1

11/10/35 **6518**

muhull-i asayiş birşey olmadığı teminatiyle cevap yazılması.

Vesika No : 225

٥٠

بریجی قول اردو قومانداننی جانب عالیسنه

خلاصه

.....

.....

ادرنه والیتی
مکتوبات قلمی

نمره ٦٨٥٤١
قیدی
١٩٢٠

عطوفتلو افندم حضرتلری

٨ ربیع اول ٣٥ تاریخلی تذکره عاجزیه وصل اولدی. نظارت جلیله جه والی وکالتنک عهده عاجزیه تودیع بیورلیغنه دائر سجه ایله اشعاره اوزره انکلیز ضابط عسکریلکنه آلنان تذکره جوابنک صورت مترجمه سیله بوکا جواباً یازیلان تذکره صورتلری برای معلومات لفاً تقدیم قلنمشدر. بوبابده لازم کلندکده اویله انظار دقتی جلب ایدلمشدر. سکونه وحضور مملکتک تأمینه بقاسی خصوصنده قیمتدار معاونت ومظاهرت عیفه قومانداننیدن بوندن بویله ده مظهر اولمق جنوب اعتمادم بی اشتباهدر. اوبابده امر واراده حضرت صدر الامرکدر.

ایرتسی ٩ ربیع اول ٣٥

ادرنه والی وکیلی

٦٥١٨

٢٥/١/١١

محمد آسیلی بری
اطلاعنی تأمینا
جواب یازیلی

ملفوف

٢

226 No. lı vesikanın açıklaması

Edirne İngiliz Askerî Murahhassının Edirne vilâyetine yolladığı tehdit dolu mektubiyle, valinin buna verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 226

Edirne Vilâleti
Umumî . . . .
Hususî . . . .

Edirne İngiliz Murahhas-ı Askeriliğinin 9/Teşrinievvel/919 tarih ve 4/102 numaralı takriri suretidir

Dahiliye Nezaret-i Celilesi emriyle Vilâyet Vekâletine tâyin buyrulduğunuzu müş'ir 8/Teşrinievvel/919 tarih ve 803 numaralı tahrirat-ı aliyyeleri ahzolundu. Hemekadar Osmanlıların hükûmetinin hukukuna riayet etmek bizce mukarrer ise de sükûn ve huzur-u umumiyi ihlâl edecek hertürlü vak'adan hükûmet-i mahalliye ile Kuvayi Milliye Meclisini mes'ul tutacağımı iş'arı vazife bildim.

Sükûn ve huzur-u umumiyi ihlâl edecek ahvalin neticesi Vilâyet Mü'telifîn kıtaatı tarafından işgal olunacaktır.

İhtiramat-ı faikamın lûtfen kabul buyrulmasını temenni ederim.

Edirne İngiliz Murahhas-ı Askerîliğine cevaben yazılan 9/Teşrinievvel/335 tarih ve 806 numaralı tezkire suretidir

9/Teşrinievvel/919 tarihiyle yeddi ihtirama aldığım mektubunuzun mündereca tı bütün vüs'at-i mânasiyle nazarıdikkate alındı Hükûmet-i Osmaniyenin hukukuna riayetkâr bulunulduğuna dair olan beyanatınıza hükûmetim ve şahsım namına arzıteşekkür ederim. Edirne vilâyetinin asayişi cihetine gelince: Vali Salim Paşanın gaybubetiyle hususle gelen teheyyüçden şu anda eser kalmamıştır Vilâyetin her noktada asayişi mükemmeldir ve esbab-ı idamesi için de mümkün olan bilûmum tedabir ittihaz edilmiştir Bu vesile ile ihtirâmatımı te'yideylerim Efendim.

ادرنه ولایتی

ادرنه انطیز مرخص عسکریلکنک ۸ سنه ۹۱۹ تاریخ و ۸۰۲/۴ نمره‌لو تقریری صورتیدر .

واخیه نفعه‌سنه جمله‌سی اوزره ولایت وکالتنه تعیین بوریورلدیغی مشعر ۸ سنه ۹۱۹ تاریخ و ۸۰۲ نمره‌لو تحریره عودی اخذ اولندی . هر نقطه‌ده عثمانیدن حکومتنک حقوقنه رعایت ایتمک بزجه مقدر ایسه سکونه وحضور عمومیه اخلال ایده‌جک هر درلو وقوعده حکومت محیه ۹۲۱ قوای میه مجلسنه مسؤل طوتیه‌جغمی استعاری وظیفه‌یدرم .

سکونه وحضور عمومیه اخلال ایده‌جک احوالک تجویزی ولایت موقتیه قطعاً طرفنه اشغال اولنه‌جقدر . احترامات فائقه‌مک لطفاً قبول بوریولمسنی رجا ایدرم

ادرنه انطیز مرخص عسکریلکنه جواباً یازیلان ۸ سنه ۹۱۹ تاریخ و ۸۰۲ نمره‌لو تذکره صورتیدر .

۸ سنه ۹۱۹ تاریخیله یداحترامکزه تحریر بوریولان مندرجاتی بوتون وسعت مفاهیمیله نظر دقته آلدی حکومت عثمانیه‌نک حقوقنه رعایتکز بولندیغنه دائر اولان بیاناتکزه حکومتم وشخصم نامنه عهده‌دار ایدرم ادرنه ولایتنک آسایشی جهتنه کلنجه : والی سالم پاشانک غیبوبتیله حصوله کلمه‌ک تهیجدن سوآنده اثر قالمامشدر . ولایتک هر نقطه‌سی آسایش مکملده . واسباب اداره‌سی ایچون محلده اولان مالیه‌سی تدابیر اتخاذ ایلمشدر . بو وسیله‌یله احترامات تأییدایدرم افندم .

227 No. lı vesikanın açıklaması

1 nci Kolordu Kumandanlığına Edirne Valisinin 9/Ekim/1919 gün ve 48541/1430 sayılı tezkiresine (225 sayılı vesika) verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 227

Evrak odasının numarası: 6518
Şubenin numarası: 1
Tarih-i tesvidi: 13/10/35

Mübeyyizin imzası: İsmial Hakkı
Tarih-i tebyizi: 13/10/35
Dosyası: Asayiş

~~Telgraf~~

Edirne Vilâyet-i Aliyyesine

Atufetlû Efendim Hazretleri.

9/10/35 tarih 48541/1430 numaralı tahrirat-ı aliyyeleri cevabıdır.

Kolordu mıntakası dahilinde muhill-i asayiş hiçbir halin vukuu muhtemel olmadığı gibi emniyet ve sükûn içinde yaşamağa muhtaç ve bu hissile âlûde bulunan cemaat-i İslâmiye tarafından ednâ bir hâdise zuhûruna sebep yoktur. Şukadar ki ahalii İslâmiye birer suretle ~~duçar~~ tecavüzat ve teaddiyata mâruz bulunmakta ve muhill-i asayiş bâzıgûna ahval-i nâ maraziyye meşhût olmakta ise bunun esbap ve avamilini hat boyunda bulunan Yunan taburunun harekât-ı gayr-i lâyikasında aramak icabeder. Âmal-i Yunaniyyenin husul-ü muvaffakıyyetine çalışan Yunan taburu bu mıntakada bâki kaldıkça ve şimdiye kadar olduğu gibi ika' ve irtikâptan çekinmediği enva-i ceraimden başka vazifesi harici olarak umûr ve vezaif-i hükûmete de müdahalekâr vaziyetinde sabit ve icraat-ı hodseranesine müdavim bulundukça Kolordunun bütün kudretiyle istikrarına çalışdığı sükûn ve asayişin idamesine imkân hâsıl olmıyacağını ve hükûmet-i seniyye ve menafii milliyyeye münafi netayic-i muzırra tevlidederek asayişşikenane ahvalin ancak bu yüzden neş'et edebileceğini ~~arzeder~~ ve binaenaleyh mezkûr taburun biranevvel bu mıntakadan kaldırılması hususunda makam-ı vilâyetpenahîlerinden de ayrıca teşebbüsat-ı ciddiyyede bulunulması lüzumunu kemal-i ehemmiyetle arzeylerim Olbabda emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir.

(K)
Kadri

Cafer Tayyar

Vesika No : 227

اوراق اوطه‌سنك نومروسی	٢٥١٨	مبيعك امضاسی	
شفه‌نك نومرسی	٢	تاريخ تبيعی	٧/١٠/٣٢
مسوده‌نك امضاسی		مبيعه قونيلان نومرو دوسيه‌سی	٧٤
تاريخ تعديلی	٢٥/١٠/١١		

اوده ولايت عليه

[illegible]

عطوفتلو افندم حضرتلری

٩/١٠/٣٢ تاريخ ٤٨٥٤١ / ١٤٢٠ نومرولو تحريراته علیلری جوابدر

[illegible] داخلنده محل اسلیه بقچی بر حادثه وقوعی محقق اولدیغی کبی افندیکوزه
ایجه مفتاح ویوجه ایدیلوده بوطانه جاغنه اسلوب لوفنده ارنا بر حادثه فجوره نه
سبب بوقدر. [illegible] کرکه اهالی اسلیه بر حوزنه [illegible] تجاوزاته وتعدیاته
بولنقده وحتی اسبابینه تعقب کونا احوال نامرضیه مشهود اولمقده ایسه بونك اسباب
وعواملی خطابوزیه بوطانه بونانه حالات غیر لایقه سنده اعمال ایجابیه
امالی بونانه نك [illegible] حصول موفقیه جالشمانه بونانه حاصل بو منطقه ده باقی
قالمیه وشمدیه قدر اولدیغی کبی انتاج وانتخابه حکمدکی انواع حادثه بشقه
وظیفه سی خارجنده اولمه امور ووظائف حکومتده مداخله وضیفه ثابت
واجبات خودرانه سنه مداوم بولونمیه قرار ورمشدر. شوبه قدر تیله استمانه
جالشوبنی سکوت واستسقا ایدرسنه امکانه حاصل اولمیه جغی وحکومت
منافع مفیده نتاج مفیده تولید ایدیلیک اسلیه شکلنانه اجرالنمش آنجه
بوبوزونه نشر ایدیلیه جغی [illegible] کوکدکی حاصل بر آیه اول بو منطقه ده
خالدیلمی حصه ده تمام دلاتیا [illegible] ایجه نشرات جدیده ده
بولونمسی لزومی کلی اهمیتده عرض ایدم اولیاب اوقوناجه حضرتلری الاولیه

228 No. lı vesikanın açıklaması

Çatalca Mutasarrıflığı tarafından liva bölgesi dahilinde asayişin temini maksadiyle 1 nci Kolordu Kumandanlığına yaptığı müracaati göstermektedir.

Vesika No. 228

Birinci Kolorduy-ü Hümayun Kumandanlığı
Erkânıharbiyesi

Adet
1

Çatalca
8 - 11 - 335

Şifre mahlûlü

Adet

Müstaceldir

Birinci Kolordu Kumandanlığına

Karadeniz'den kayıklarla taarruz eden Lâz çeteleri yüzünden livanın karacaköy nahiyesi dahilinde emniyet ve asayiş mefkut gibidir. Çeteler haddizatinde pek kuvvetli olmakla beraber kendilerine Kuvayi Milliye süsü vererek vesait-i mahalliye ile emr-i müdafaayı imkânsız bıraktığından Silivri'deki Süvari Müfrezesinin beş gün müddetle mezkûr nahiye dahilinde cevelânına şiddetle lüzum görülmektedir. Vaz'iyyet-i siyasiyemizde meş'um tesirler yapmak istidadını haiz olan mütevali köy baskınlarına artık nihayet verilmek üzere müfrezenin muvakkaten ve âcilen tahrikine himmet buyrulmasını ehemmiyetle istirham ederim.

Çatalca Mutasarrıfı

Fevzi

Erkânıharbiye Riyasetine
4 - 11 - 35

Şube 1 / 5 minh

Vesika No : 228

چتالجه

٢ — ١١ — ٣٠٤

١

شفاهی محلی شفاهی

عبد

برجی قوللاردن وقوع بولان

قره دلزوده تابعدر ایدی نقصه ایسه لازم چقارلی یوزنده توابع
قره کوی ناحیسی داخلنده ایسه ده آساسیه بغفوردکلیدر. چقارلر
حدودنده بلک قوتلی اولمغله برابر کندیلرینه قوای ملیه سوی ویره‌یلک
وسائط محدایله ایسه مدافعه‌یی امکانسز براقدیغندن سیلوری ده کی
سواری مفرزه‌سنک بسه‌کوره مدتله مذکور ناحیه داخلنده جولانه
مشغول قزوم کوروکلده‌در. وضعیت سیاسیه‌نده مشئوم
تأثیرلر یاپمجه استعدادی حائز اولان شوالی کوی باصقینلرنه آرقه
نزاعت دیرلک اوزره مفرزه‌نک موقتاً و عاجلاً تحریکنه
همت بویورلسی همجهتله استرحام ایدرم.

چتالجه متصرفی

فوزی

امکانه حیه سلاح

٢٥ — ١١ — ٤

229 No. lı vesikanın açıklaması

Afyonkarahisar Mutasarrıflığının Kuvayi Milliye teşkilâtı hakkında mülkî ve askerî makamlardan verilen birbirine aykırı emirlerin birleştirilmesi hususunda Dahiliye Nezaretine yaptığı teklifin sureti 229 sayılı vesikanın ekini teşkil etmektedir.

Dahiliye Nezareti; Afyon Mutasarrıfının bu teklifine dayanarak, Harbiye Nezaretine yazdığı 229 sayılı vesikanın aslını teşkil etmektedir.

Vesika No. 229

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus
6037
751

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Şevket Şube 1 R. P.
8 - 7. K.

Devletlû Efendım Hazretleri

Kuvayi Milliye teşkilâtı hususunda cihet-i mülkiyye ve askeriyyeden verilen ve yekdiğerine mugayir görülen evamirin tevhidi lüzumunu mutazammın Karahisarısahib Mutasarrıflığından alınan tahriratın sureti leffen takdim kılındı Cihet-i mülkiyye ile askeriyye arasındaki bu âhenksizlik menafii memlekete külliyyen mugayir olduğundan heriki tarafa tebliğ edilen Meclis-i Vükelâ mukarreratı dairesinde hareket olunarak bunun haricine aslaa çıkılmaması zımnında lâzımgelenlere tebligat-ı ekîde icra buyrulması mütemennadır Olbabda emrüferman hazreti men-lehül'emrindir.

9/Şevval/337 ve 8/Temmuz/335

Dahiliye Nazır Vekili
Ethem

Şube 1
4033
Pek doğru ve mühim bir mesele fakat Meclis-i Vükelâ mukarreratı bize henüz gelmedi

1
11
111
9/7/35

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
8/7/35

Erkânıharbiye
Basri
2443

1
768

Meclis-i Vükelâ mukarreratı gelmiş ve Müdiriyet tarafından tamim edilmiştir. Ohalde yapılacak bir iş kalmadı. 9/7/35

H

7/9 I T Muzaffer

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus

Karahisarısahip Mutasarrıflığının 5/Temmuz/335 tarihli tahriratı suretidir

Buranın cihet-i askeriyyesinin faaliyet ve hamiyyet-i vatanperveranesine diyecek yok ise de Kuvayi Milliye teşkilâtının vücubî içtihadındaki ısrarlarının hâlâ da devam etmekte olduğu mahsûsdur Halbuki Aydın Vilâyeti taraflarına hafî suretlerde yapılan teşkilâtçılar ise istedikleri veyahut tarhettikleri parayı vermiyen yahut veremiyen ahalinin bir kısmını oranın ahalisiyle memurîninden ve bilhassa memurîn-i adliyyesinden elde ettikleri adamları vasıtasiyle hattâ vatana hıyanet iftiralariyle tehdide kadar ilerliyorlar Ahalinin bâzı mu'teberanı bundandolayı yerlerinden yurdlarından kaçarak Livanın merkezine iltica ediyorlar. Merkez-i Livaca ahvalin şu cereyanlarından ecnebi mümessillerine zerre kadar birşey aksetmemesi için olanca hassasiyetle davranılmakta ve böyle şayialar deverana başladıkça eracif-i vâhiye manzarasında göstermekte ve diğer taraftan da bu şikâyetin sevaık ve menabiini cenîn halinde boğmakta kusur olunmıyorsa da cihet-i mülkiyyenin harekâtiyle cihet-i askeriyye içtihadı arasındaki şu ahenksizliğin temadisi bilâhare ahaliyi de iz'aç ve belki mümessillerin bahanecûy-i muahaze ve müdahale olan enzar-ı câsusanelerini dahi tahriş edeceği için Merkez-i Livanın nazarında avakıbı cidden vahîm bir hal manzarasındadır Bunun için liva dahilinde bugibi harekâta merkez gibi görünmeğe başlıyan Dinar'la civarlarının ahvalini daha yakından görmek ve oranın vazifedarân-ı inzıbatiyyesini son tebligat-ı âliyeye göre fi'len intibaha davet etmek üzere şu beş on gün zarfında o cihetlere doğru devren gidilecekse de mülkiyye ve askeriyyenin kutren mütekabil olan şu iki içtihadı arasında kat'î ve intihaî bir vahdet-i idare te'min ve te'sis vabestei hikmet ve faaliyet-i fahîmaneleridir Olbabda.

230 No. lı vesikanın açıklaması

XIV ncü Kolordu Kumandanlığının; Anzavur'la işbirliği yapan V nci Kolordu Yaverinin yakalandığı ve kendisinden tahkikat yapılması hakkında 61 nci Tümen Kumandanlığına ve bilgi için Harbiye Nezaretine yazdığı şifrelerin aslını göstermektedir.

Vesika No. 230

Beşinci Menzil Müfettişliği

Şube: 1 Tesvit tarihi: 31/10/35

Müstaceldir

Şifredir Şifre edilmiştir 1/11/35 (İmza)

Balıkesir 61 nci F. Kumandanlığına

Ahmet Anzavur Beyle muhill-i asayiş-i ahvale tesaddî ettiği ihbar olunan Beşinci Kolordu Yaverisabıkı Yüzbaşı Kemal Efendi Bandırma civarında Eminbey çiftliğinde derdest olunarak Nezaret-i Celile emrine Dersaadet'e sevkolunmak üzere mahfuzen Balıkesir'e sevkolunduğu ve keyfiyetin de Harbiye Nezaretine iş'ar kılındığı cihetle mumaileyh'in ~~ne vasıta ile ve hangi tarikle Dersaadet'e sevkolunacağının iş'arı~~ vüsulünün iş'arı ve kendisinden tahkikat-ı ciddiye ifasiyle alınacak malûmatın inbası mütemennadır.

Münif

Harbiye Nezaretine

Ahmet Anzavur Beyle muhill-i asayiş-i ahvale tasaddî ettiği ihbar olunan muhaddes Beşinci Kolordu Yaverisabıkı Yüzbaşı Kemal ~~Efendi~~ Efendinin ~~Bandırma civarında~~ Eminbey çiftliğinde ihtifa ettiği bildirilmesi üzerine Firkaca mezkûr çiftlik basdırılarak mumaileyh derdest edilmiş ve ~~ve hakkında muktazi takibat-ı kanuniye ifa~~ kılınmak üzere ~~Afyonkarahisar tarikiyle emriâlilerine sevkolunmak üzere~~ mahfuzen Balıkesir'e sevkedildiği mâruzdur.

Şifre olundu 1/11/35 Yusuf İzzet

Emir Zâbiti

Ahmet Muhtar

(İmza)

Vesika No : 230

بشعبه منزل مفتشلکی

شعبه	۱		تسوید تاریخی	۲۵/۸/۲۷
شعبه‌نك اوراق نومروسی		No. 102	تبیض تاریخی	
مسوده			مبیض	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

231 No. lı vesikanın açıklaması

XIII ncü Kolordu Kumandanlığının 1919 yılının ikinci yarısı başında Diyarbakır, Bitlis ve Elâzığ vilâyetlerinin durumu hakkında Harbiye Nezaretine gönderdiği raporu göstermektedir.

Vesika No. 231

Onüçüncü Kolordu Kumandanlığı
Şube
1
16160

13 ncü Kor. Kumandan Vekili Miralay Ahmet Cevdet Bey tarafından

B H
78

Diyarbekir
8/7/35

Harbiye Nezaret-i Celilesine

1 — Diyarbekir, Bitlis ve Elâziz vilâyetleri dahilinde bulunan müsellâh olan aşair hakkında Kolorduca cem' ve telfik edilebilen malûmatı muhtevi defter leffen takdim kılındı.

2 — Melfuf defterin tetkıkatından da anlaşılacağı üzere Kolordunun temîn-i asayişle muvazzaf olduğu ve bu vâsi' mintakada elli ilâ altmış bin kadar müsellâh aşair kuvveti mevcuttur. Bunlar kâfi derecede cephaneye de maliktirler. Minelkadîm müsellâh olan aşair bu esliha ve cephanenin kısmıâzamını dört senelik harb zamanında tedarik etmişlerdir. Silâhlarının kısmıâzamı küçük çaplıdır. Rus silâhı da çoktur. Bu kuvvetler halen pek müteferrik ve dağınık bir halde olması ve bâzılarının da yekdiğerine düşman olması neticesi olarak asayiş mümkün olduğu kadar temin edilebilmektedir. Şayet bu kuvvetler bir baş tarafından tevhid-i âmal ve efkâr edilerek sevk ve idare edilecek olur ve bu da aleyhimize teveccüh ederse bittabi' mevcud-ü hâzırımızla birşey yapabilmek imkân dahilinde değildir. Buna mukabil hariçten yabancı bir kuvvet veya unsurun bu mıntakayı işgale tasaddisi halinde ise hüsnüsevk ve idare edilmek suretiyle bunlarla esaslı bir mukavemet temîni pek mümkindir. Bu emniyenin istihsali için ise bîtaraf heyetlerin aşair arasında uzun müddet dolaşması ve anları fikren ihzar ve menfaat-i hakikaları hususunda ikna' etmeleri elzemdir. Bu mıntaka halkının Memâlik-i Osmaniyenin heryerinden fikren dûn olmaları birhayli zamandanberi ve halen de buralara iyi memurîn-i mülkiyyenin gelmemiş olmasından ve gelenlerin menafii şahsiyyelerinden başka birşey düşünemeyip memleketin umraniyle ve ahalinin irfaniyle kat'iyyen alâkadar olmamış olmalarından ileri gelmiş olduğu maruzdur.

13 ncü Kor. Kumandan Vekili
Miralay
Ahmet Cevdet

Şube 1
4885

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
16/8/35

M
3115

Ş 1 M 17/8/35
17/8
Merbutun bir aynını Dahiliye Nezaretine gönderelim

II
17-8-35
b

Vesika No : 231

اوله اوجنجی قول اردو
قطعاتنه ائتلفی

١
١٦١٦٠

قطعاتنه وکیلی میرالای احمد جودت بك طرفنده

٩٥
٧٨

دیاربکر
٢٥ / ٧ / ٨٠

حربیه نظارت جلیله سنه

١ - دیاربکر ، بتلیس و العزیز ولایتلری داخلنده بولونان مسلح اولاره عشائر مقننده قول اردوجه جمع و تلفیق ایدیله بیله معلومات محتوی دفتر لفاً تقدیم قلندی

٢ - ملفوف دفترك تدقیقاتندن ده انکلاشیلدیغی اوزره قول اردونك تأسیسه آسا بشلدیغی اولدیغی وبو واسع منطقه ده الی الی آلتمش بك قدر مسلح عشائر قوتی موجوددر . بونلر خاص درجه ده جنگاوره مالکدرلر . مه القدیم مسلح اولان عشائر بو اسلحه و جنگاورلك قسم اعظمی درت سنه لك حرب زمانی تدارك ایتمشلردر . سلاحلرینك قسم اعظمی کوچوك چاپلیدر . روسی سلاحی ده میوجوددر . بو قوتلر حالاتك متفرقه و طاغنیق بر حالده اولسی و بعضیلرینك ده بك کبیر دشمنی اولسی نتیجه سی اولرق آسایه تحکیم اولدیغی قدر تأسیسه ایدیله بیلکدردر . شایدیه بو قوتلر بر باشه طرفدن توجیه آمال و افکار ایدیلرك سوقه و اداره ایدیلمك اولور و بو کوره عشیرتلره توجه ایدرسه بالطبع موجود حاضرمزك برشی یاپابیلمك امکانه داخلنده دکلدر . بو کا مقابل خارجدن بیانجی بر قوت دیا عشیرتلر بو منطقه یی اشغال تصدیق حالنده ایسه سوقه و اداره ایدیلمك صورتیله بونلرك اساسلی بر مقاومت تأمینی یاپمکدردر . بو امنیتك استحصالی ایچون ایسه بیلمه مختلف عشائر آراسنده اوزون مدت طولاشمق و آنلری فکراً اعضاء و منفعت حقیقه لری خصوصنده اقناع ایتملری لازمدر . بو منطقه خلقنك حالك عثمانیه نك هر یرنده فکراً و دینه اولمالری جهتیله زماندنبری و حالاوده بو اره ایلی مأموریه ملکیتك کلماسه اولسنده و کندیلرك منافع تحقیقه لرنده بشقه برشی دوشونمیوب محلکتك عیرانیدر و احالیتك عرفانیدر قطعیاً علاقه دار اولماسه اولمازندن ایلری کلمسه اولدیغی مدوحدر .

قطعاتنه وکیلی
میرالای

١٦٨٨٥

٢٥/٨/١٦

٢٥/٨/١٧ م

٢٥-٨-١٧

٢٥/٨/١٧ مشاهده برقیه اخذ اولنمشدر

232 No. lı vesikanın açıklaması

İngiliz Fevkalâde Komiserliği namına Diyarbakır vilâyetine verilen muhtıranın muhteviyatı hakkında Dahiliye Nezareti tarafından Harbiye Nezaretine verilen bilgiye aittir (Bu yazıda bahis konusu edilen ve General Allenby Mutalebatı adiyle anılan 12 maddelik İngiliz İstekleri hakkında Galip Kemalî Söylemezoğlunun "Başımıza gelenler" eserinin 58 : 69 ncu sayfalarında geniş ölçüde bilgi vardır).

Vesika No. 232

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Emniyet-i Umumiye Müdiriyyeti
Şube ..... Asayiş
Umumî .....
Hususî 90

46085 Asayiş
101322
22

R P

Ş 21/7/35
1
M
2767

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Mahremdir

Diyarbekir Valisi Faik Âli Beye vâkı olan tebligatın mahiyetine dair.

Devletlû Efendim Hazretleri

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesi Birinci Şubesinden yazılan 12/Temmuz/335 tarihli ve 4121 numaralı tezkirei aliyyei Nezaretpenahîleri cevabıdır İngiltere Fevkalâde Komiserliği namına Baştercüman Mesyö Rayn tarafından Diyarbekir Valisi Faik Âli Beye i'ta ve bir sureti de Nezaret-i âciziye tevdi' olunan muhtırada memalik-i müstevliye ile hemhudut olan havalide yâni Mardin, Siverek taraflarında mahiyeti şüpheli görünen bir faaliyet-i siyasiyenin hükümferma olduğu ve ezcümle aşayiri tahrik ve İngilizlere karşı harekete teşvik için pek büyük bir gayret sarfedilmekte bulunduğu ve hükûmat-ı mahalliyenin General Allenby tarafından teklîf ve Fevkalâde Komiserlikce de tasvip edilmiş olan oniki maddeyi nazarıitibara almadıkları beyânile bütün bu havali memurînine aşayir rüesası da dahil olduğu halde - bilûmum ahaliye harb esnasında re'sikârda bulunan hükûmetin takibettiği siyasetin Türkiyyayi mağlûbiyete sürüklediğinin ve harekât-ı mezkûrenin hükûmet-i hâzıraca takbih edilmekte olduğunun iyice tefhimi ve havalii mezkûre masarif-i idariyyesinin ve bilhassa jandarma maaşatının vakt-ü zamaniyle tesviye edilmesi esbabının istikmali iltimas olunması üzerine bu babda tetkikat-ı lâ-

zime icrası lüzumunun Valii Müşarünileyhe tebliğ edildiği bittedkik anlaşılmış olmağla olbabda emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir.

Hayrettin **18/Şevval/337 ve 17/Temmuz/335**

Dahiliye Nazırı Vekili
Ethem

Şube 1 **Şevket** **Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine**

4295 **II** **20/7/35**

21/7/35

Vesika No : 232

باب عالی

داخلیه نظارتی

امنیت عمومیه و مکتومی

شعبه آسایه
عمومی
خصوصی ٩٠

دیاربکر والیسی فائق عالی بکه واقع اولان تبلیغاته
ماهیتنه دائر

دولتلو افندم حضرتلری

ارکان حربیه عمومیه دائره سی برنجی شعبه سنده یازیلان ١٧ حوت ١٣٣٧ تاریخلی و ٤١٧١ نومرولو تذکره
علیه نظارتنجا هیئتی جوابده انگلتره فوق العاده قومیسیونی نامنه باسه ترجمانه موسیو رایه طرفندن دیاربکر
والیسی فائق عالی بکه اعطا و برصورتده نظارتنجا عاجزی یه توزیع اولنان محطره ده محالات مستولیه
ایله هم حدود و اولان حوالیده یعنی ماردین، سیورك طرفلرنده ماهیتی مشهولی کورنلرك برفعالیت
سیاسیه نك محظورما اولدیغی و ازجمله عشایری تحریك و انگلیزلره قارشی حرکت تشویق ایتمکده بولندیغی
برعیزت حرف ایتمکده بولندیغی و حکومات محلیه نك جزای آلدیغی طرفندن تکلیف و فوق العاده قومیسیرلکجه
تعقیب ایدلمسه اولان اوه ایکی مادده یی نظر اعتباره آلمادقلری بیانیله بتون بو حوالی مأمورینه شایر
رؤسای ده داخلی اولدیغی حالده - بالعموم اهالی یه حرب اثنا سنده رأس کارده بولنان حکومتك
تعقیب ایتدیکی سیاستك تدریجاً مغلوبیتی سوروکله دیکنده و حرکات مذکوره نك حکومت حاضره جه
تقبیح ایدلمکده اولدیغنك ایوجه تفهیمی و حوالی مذکوره مصارف اداریه سنك و بالخاصه ترانزیت
معاشاتنك وقت و زمانیله تسویه ایدلمسی اسبابنك استکمالی التماس اولنمق اوزره بو بابده نه قیمتلی
لازمه اجرای لزومنك والی مشارالیه تبلیغ ایدلدیکی بالتقریر آکلاشلمسه اولمغله اولباب مرقومه حضراتنه اولوکور

باشقاتشه و یا مورخی ١٧ ١٨

داخلیه ناظر وکیلی

ایکاد حربیه عمومیه دائره سی
٢٥/٧/٣٠

١ ص
٤٢٨٥

٢١ - ٧ - ٢٩

233 No. b vesikanın açıklaması

XIII ncü Kolordu Kumandanlığının Erzurum Kongresini mütaakıp Malatya Mutasarrıfı Halil Beyin Kürdistan'ın istiklâli faaliyeti hakkında Harbiye Nezaretine gönderdiği şifrenin açılmış şeklini göstermektedir.

Vesika No. 233

Diyarıbekir'den
Harbiye Nezaretine mevrut şifredir.

Malatya Mutasarrıfı Bedirhanîlerden Halil Bey Kürdistan istiklâli propagandası yaptığını Malatya Türk olduğu halde orada Kürt kulübü tesisine hizmet ederek bu kulübü himaye ettiğini evvelce arzetmiştim. Elâziz'de bulunan Alay Onbeş Kumandaniyle Kolordu Onbir Ahzi.sker Riyasetinden bugün gelen şifrede Halil Bey hakkında verilen malûmat hulâsası berveçhiâtidir.

1 — Halil Bey Bedirhanîlerden olduğundan Malatya Sancağında Kürtlük cereyanını teşvik etmesi yüzünden bu cereyan son günlerde pek ziyade ilerlemiş ve hattâ yakın zamanda bir vukuatın zuhûru kuvvei karîbeye gelmiştir. Bunu istihbar eden Elâziz Valisi ayın birinde otomobil ile Malatya'ya gitmiştir.

2 — Malatya Mutasarrıfı Ermenilerle teşrikimesai ve Ermeni patriğiyle muhabere etmekte imiş.

Kâhta

3 — Malatya Sancağında k a h t h y s i taraflarında nahiye müdürlerini Kürt ağalarından tâyin etmiş ve Kürt ağavata, Türk hükûmetine para kazandırmaktan ise ittihat ederek a'şarı kapatmalarını söylemiş ve bunun tesiriyle Malatya a'şarı evvelki senelerin rub'una bile vâsıl olamamıştır.

4 — Mutasarrıf Kürt ve Ermeni kavminden müteşekkil ve İngilterenin himayesinde bir Kürdistan teşkili maksadiyle propaganda ve reklâm yapıyormuş. Bu fikre cahil aşayir rüesasından bir kısmı da iştirak etmiştir. Fikrine iştirak etmiyen bâzı rüesaya da iknaa çalışıyormuş. Bir aşiret reisini de Millî Reisi Mahmut Bey nezdine göndermiştir. Dersim aşayiriyle de sıkı temasta imiş.

5 — Evvelemirde Malatya hükûmetini ıskaatetmek Malatya'daki askerî esliha depolarını elde etmek bâdehu İzoli ve Elâziz'i elegeçirmek fikrinde imiş Bu mesele Kolordumuzu en müşkil vaz'iyyete ilka eder Onüçüncü Ordu Müfettişliği İstanbul'dan Kâmüran ve Âli isminde iki zat ile Mevlânzade Rif'at Beyin külliyetli İngiliz parasiyle propaganda için buralara gönderildiğini mevsuk istihbarata atfen bildirdi Mıntakamdaki Kürtlerin âmali hakkında şimdiye kadar bildirdiğim malûmatta bu maruzatımı ehemmiyetle nazarıdikkate almağı icabettirir. Bugün Diyarıbekir vilâyetinde de sükûn varsa da bu cereyan büsbütün kesilmemiştir İki ay evvel burada okadar bir cereyan ve ihzarat vardı ki Kolordunun fartımesai ve teyakkuzu olmasa idarî ve siyasî tedabir-i ciddiyye yapılmasa idi bugün Diyarıbekir'de Süleymaniye'de Şeyh Mahmud'un idaresi gibi bir idare görülürdü. Kolordu bu hususda elden geleni yapıyor ve burada en bîtaraf ve vatan hissiyle çalışan biziz Bu sebeple Kolordunun bu hususa dair olan maruzatının birtakımı

muhaberat ve tahkikata atfen te'hir edilmemesini selâmet-i vatan namına istirham ederim. Evvelki maruzatım üzerine Malatya Mutasarrıfı heman kaldırılsa idi ahval bugünkü hali kesbetmezdi Malatya Mutasarrıfının meseleyi tahkikata dökmiyerek ve ihsas edilmeksizin ve buralarda bırakılmaksızın heman İstanbul'a aldırılmasını ve Kolorduya gönderilecek zâbitanın meşkûkül'ahval yerli olmamasına dikkat edilmesi için icabedenlere emir buyrulmasını tekrar istirham eylerim. Harekât 3096 numara ile arzedilmiştir. 7/8/35

13 ncü Kor. K.

Ahmet Cevdet

II 8/9 IT (S)

بار بکر دست

جریانقه رنه مورود شفره در .

مدلطه مفرق بنجانبدر ده جلیل با کرستانه استقلالی برویاغاندای یاپیلیغی مدلطه‌زلک
اولدیغی حالده اوراده کرد قومی تأسیسه خدمت ایدرلک بوقومی حماه ایتدکلری اولجه‌سنی تخشیم
الفیزده بولنان آلای اوبه‌سنه قماندانلق ایدن قول اردوانی اخذ عسکر یاپمشلردر بوکونه کمه‌رفه
جلیل با حقنده دریبوره معلومات جلوه‌سی بروه آتیدر .

۱ — جلیل با بدرخانبدر ده اولدیغندن مدلطه سنجاغنده کردلک جریانی تسویه ایتمسی
بورنده بوجریانه صولکونده یلک زیاده ایدوکمسه وحتی بقیه قالنده بوقماتک
ظهوری قوه قویه کلمشدر . بونی استحصال ایدن الفبز والیسمایلک بنده
ایتوموبیل ایله مدلطه‌یه کلمشدر .

۲ — مدلطه متوفی ارمنلرله ترکلر مسلمی واجنی یطابقه مجاوره اعتقاده ایمشه .

۳ — مدلطه سنجاغنده‌کی افتدیسی طرفندن ناحیه مدیرلیغی کرد اغالرنه تعیین ایتمه
وکرد اغوانه ترک حکومتنه باره قوانیدر مقدمه ایله اعتماد ایدیلمه اعتماری
قیانه‌زی سویله‌مه‌ویوکا تأیید مدلطه اعتماری اولکلمسنه ترک بعض بیله
واعلاول ماشدر .

٤ — مستوفی کردوامی قومندہ متشکل و انطنہ نک حمایہ سندہ بر کرستانہ تشکیل
مقصدیلہ بر دیاغاندا و قلوم یاپیورمسہ. بونکلہ جاہل عشایر رؤسا سندہ
رقمی دہ اشتراک ایتمشدر. فکرنہ اشتراک ایتمیہ بعض رؤسا یہ دہ
اقناعہ چالیشیورمسہ. عشیرت رئیسی دہ مع ایمی محمود یاردیمہ
کوندرمشدر. دیمک عشایر یہ دہ حقی تماسدہ اولمسہ
اوطاموردہ سلاطین حکومتی اسقاط اتمک سلاطین دہ تکی عسکری ایلہ دہ بولرینی
الدہ ایتمک بعدہ ایزولی و الوزی ارکیلہ فکرنہ اسہ بوشلہ قوماردہ تمرت
الہ فسقلو و خفیہ القاید اوجمی اردوشلکی استحصالہ استحصالہ حاضرلہ و عالی
اسندہ ایکی ذات ایدی مولانا زادہ رفعت بک کبی انطنہ بارہ سیلر و یاغاندا
ایمہ بو ایکی کوندرلیکی موتوحہ استحصار اعطفا بلدیردی منفعتدہ کاکرلہ
اما حصدہ شدی. قدر بلدیردیکم مقلی ماندہ بو معروضاتی اجتمعہ نقدرتہ المغی
ایجاب ایدیر. بوکونہ دیاکر ولایتندہ دہ سکونہ وارمدہ بوجہتلہ بوستونہ سلطہ شدہ
ایکی آی اطہ بورادہ اوقدر جہتلہ واجعات وارکہ قوماردہ ناوقوعاتی
و سیاسی و اداری و سیاسی تدبیر جدیہ یاپلمہ ایدی. بوکونہ دیاکر دہ سلیمانیہ دہ سکی

محوولن اداره‌کی بر اداره‌کو رویورردی. قوماندو بوخصوصده الده کلمز یاپیور
وبو اداره‌ان طرف دوطه حسید چاپلشاه برز بونسد قوماندو بوخصوص
دائر اولاریعروضاتی راخم مخابرات و تحقیقات حفظاً تأخیر ایدلمکسزین سلامت طه
نائل استرحام ایدیم. اولاً معروضاتم اوزره ملاط مستلزم تحقیقات قاندرلسایدی
احوال بولونمکله حالک ایتمزدی ملاط تحقیقاتی مشیه‌ده تحقیقات دیکرلن داخی
ایدلمکده وبو اداره‌ی اتلف ایدهماه استانبول ایدرلسی قوماندو کوندرلدجا
مابقاتک مشکوک الاحوال بولنمسنه دخی ایدلمسی الجوه ایجاب ایدلمه اوبورطسی
تمنا و استرحام ایدرم. [illegible] ۲۵/۸/۷

احمد جودت

(ی) ۸۱۹

۹ - (ی) ۷۵

234 No. lı vesikanın açıklaması

Malatya Mutasarrıfı Halil Beyin askerî kuvvet isteğinin XIII ncü Kolorduca yapılmadığı ve bunun yerine getirilmesi hakkında Dahiliye Nezaretine gönderdiği tezkireye aittir.

Vesika No. 234

Dahiliye Nezareti
Umum Jandarma Kumandanlığı
Şube Kısım
1 3
Aded-i hususî . . . 29774
Adet-i umumî . . . 844

İstanbul

meal: Kuvvetüzzahr olarak talebedilecek nizamiye kuvvetleri hakkında.

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri Ş 1 K . 9 - 8

Jandarmaya kuvvetüzzahr olmak üzere merkezdeki Süvari Nizamiye Alayından bir müfrezenin tertip ve i'zamı hususunda Malatya livasınca vukubulan talebin Kolordudan istizana ta'lik edilerek is'af olunmadığı Sıvas vilâyetinden bildirilmektedir. Te'miniasayiş-i mahallî zımnında rüesay-i memurîn-i mülkiye taraflarından kuvay-i muavene talebini mutazammın vâkı olacak müracaatlerin bilâtehir tervici emrisamîleri muktaziyatından bulunmasına binaen halât-ı mümasilenin men'i tekerrür-ü vukuu vesailinin istikmâline müsaadei Nezaretpenahîlerinin şayan buyrulması babında emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir.

Galip Zilkade 337 ve 7/Ağustos/335

Dahiliye Nazırı namına
Müsteşar
Keşfi

Şube 1
4699

Erkânıharbiye
tezkire
2776

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
9/8/35

II

10 - 8 - 35

Şube
864

10/8 IT

Vesika No : 234

داخلیه نظارتی

محکمه ریاست عمومیسی

شعبه قیشله

عدد خصوصی ٢٥٧٧٤

عدد عمومی ٨٤٤

جواب

تاریخ :

نومرو :

حریه نقلیه جمعیتنه

استانبول

— —

مال : قوة الظاهره حوله ده طلب ایدیلجک نقلیه قوتلری حقنده

٨ - ٩ . ٣١

دوستلو اقسم مفتشی

تاسار مریه قوة الظاهره اولمه اوزره و مرکز دوکی سواری نقلیه الاینده بر مفرز و بنك ترتیب و اعزامی خصوصنه ملاطیه لواسنجه وقوع بولان طلبك قوه ظاهره دوده استانبولدن تعاطی ایدیلرك اسعاف ایلمیلری سویلنمش ولدیغندن بیه بیلکك در . تامه آسایه محلی ضمنده رؤسای مأموریه جمله طرفندن قوای معاونه طلبی مقتضی واقع اولدیغی حالده مراجعتدن بلا تأخیر تروجی امر اسلامی مقتضیاتندن بولنمسنه بناءً حالا مماتونك منع تکرر وقوعی وگسائنك استکمال مساعده نقلیه تنظیم ایدیلرك تسایان بیورلمسیلری امر و فرمان حضرت مدار الاسلامدر .

تحریرا فی العشرین ذی القعده سنه ٣٢٧ و ٣٢٥ / ٧

داخله ناظری ثانی

سر مستشاری

بازیلان محلر :

ایکنجی شعبه

نمره ٢٧٧٤

ایکنجی جمعیت دائره سی

٢٥/٨/٨

١٠/٤٦٩٩

II

٨٤٤

٢٥ - ٨ - ١٠

٨/١٠

235 No. lı vesikanın açıklaması

Malatya Mutasarrıfının 234 sayılı vesikadaki isteğinin yerine getirilmesi için Harbiye Nezaretinin XIII ncü Kolordu Kumandanlığına verdiği emre aittir.

Vesika No. 235

Şube 1
4699 **11/8/35**

Diyarıbekir'de — Onüçüncü Kolordu Kumandanlığına — şifre

Jandarmaya kuvvetüzzahr olmak üzere Malatya'daki Süvari Alayından bir müfrezenin tertip ve i'zamı hususunda Malatya livasınca vukubulan talebin Kolordudan istîzana talik edilerek is'af olunmadığı ~~Sıvas vilâyetinden bildiriliyor~~ Dahiliye Nezaretinden bildiriliyor. Kıtaat-ı askeriyyenin jandarmaya müzaherete mecbur olduklarının ve bunun hiçbir zaman istizana talik edilmemesi vücubunun alâkadarâna emir buyrulmasını rica ederim. Erkânıharbiyei Umumiye Şube 1
4699

Bürhanettin **Basri** **Xâsım** **Mehmet Hâdi** **Nâzım**

Şifreye tahvil edildi
12/8/35

Re'fet

236 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin 235 sayılı vesikadaki emrine XIII ncü Kolordu Kumandanlığı tarafından verilen cevabı göstermektedir.

Vesika No. 236

Diyarıbekir'den

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

C 12/8/35 Erkânıharbiye Birinci Şube numara 4699. Bu muhitte memurîn-i mülkiye müteneffizanın tesiri altındadır Jandarma ve polisler yerlidir Hemen ekserisi taraf taraf müteneffizana merbuttur Rüesa-yi hükûmet bu jandarma ve polislerin verdiği tarafgirane mübalâğakârane yazılmış raporlara itimat ederek bâzen bilerek veya bilmiyerek te'dibatta bâzen ihtimalki mazlum halkı bize vurdurmak bizi zulme âlet etmek istiyorlar Mıntakamızın hususiyet-i haliyle beraber maruz bulunduğu siyasî cereyanlar ve ecanibin m s a m a siyasiyyelerine karşı muhafazai sükûn ve asayişile beraber siyaseten hüsnüidareye muhtaç olduğu malûm-u samîleridir Kolorduya maattessüf bâzen nakıplerden bile gelen şikâyet telgraflarının hakikat m a m a d sahte ve musanna' olduğu anlaşılıyor. Geçenlerde Siirt nakıbi köylerine gidemediği hakkında bir telgraf verdi . Köylerine bir tabur kumandanı giderek köylüyü isticevap etti Köylere kimsenin taarruz etmediği anlaşıldı Maksadı bizi iğfal ederek rakibini tedibettirmekdir. Dirik kazasında ve Mardin yolunda zuhûr eden bâzı vakayiin failleri olarak bu kaza dahilindeki Domilân aşireti gösterildi ve aşiretin te'dibi Diyarıbebir vilâyetinden musırren talebedildi İhzarat yapılmışken faillerin Dirik ağâgeri istihbar kılındı Vilâyete yazılarak tahkikata bir Binbaşı gönderildi Asayişi ihlâl edenlerin Dirik Ağası olduğu işledikleri kabahati aşirete isnadettikleri ve nüfuzları hasebiyle memurîn-i mülkiyeyi de iğfal eyledikleri anlaşıldı Bu maruzatımdan muhitimizin ahvali anlaşılıyor Bu ahvale nazaran idareten vilâyet kanunu mucibince memurînin kuvvet istediği zaman derhal kuvvet verilirse asker keyif ve zulme alet olacaktır Bâzen Millî Reis Mahmut ~~Beyin~~ Bey gibi siyaseten idare edilmesi lâzım olanlar hakkında bile şiddet istimaline tarafdar görünen memurlara ademiitimat yüzünden mıntakamın huzur ve sükûneti namına rüesa-yi hükûmetin her matlubu derhal is'af etmekte ma'zurum Esasen kendisi Kürt ve dâii şüphe olan Malatya Mutasarrıfının metalibini kaydiihtiyatla telâkki etmek lâzımdır Mamafih Kolordu icabettiği zaman te'min-i asayiş için bütün kuvvetiyle çalışmaktadır Kıtaatımızın a h t rahat yüzü gördüğü yoktur Yalnız te'dibat a v n d n bize kanaat gelmesi lâzımdır Kolordu rüesa-yi hükûmetin her dediğini yapsa idi bugün ağleb-i ih-

timal Diyarıber'de Şeyh Mahmut idaresi gibi bir idare olurdu Kolordunun hal ve zamana göre Makam-ı Samii Nezaret-i Celilelerince takdir buyrulduğu veçhile idarî ve siyasî tedabir-i ittihazda kusur etmediğine itimat buyrulmasını ve müzaheret hususunda umuma esasen emir verilmiş olmakla beraber bâlâda maruz esbab dolayısiyle mühim mehâzîri tevlidedebilecek hususat-ı mühimme ve fevkal'ade için Kolordunun haberdar edilmesi ve bizzarur istîzan olunması lüzumu da ilâve ve iş'ar kılınmış olduğu maruzdur

15/Ağustos/35

Harekât 2170

13 ncü Kor. Kumandanı
Cevdet

II
17/8/35

17/8 IT

237 No. lı vesikanın açıklaması

Elâzığ Valisi Galip Beyin Kemah bölgesi asayişsizliğini bertaraf etmek maskesi altında Sıvas'daki III ncü Kolordu Kumandanının değiştirilmesi ve yerine hemfikir bir zatin tâyin edilmesi ve bu Kolordunun da Elâzığ'a intikal ettirilmesi hakkında Harbiye Nezaretine yaptığı teklifi göstermektedir.

Vesika No. 237

HARBİYE NEZARETİ
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

B III'e takdim

Sadaret şifresiyledir

II
25/8/35

Elâziz'den Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifrenin hallidir

Dersim Mutasarrıflığı Vekâletinden mevrut Kemah Kaymakamlığının telgrafnamesi sureti berveçhizîr, arz ve vilâyet dahiline men'i tecavüz için âcizane tedabir-i muktaziyyede kusur edilmemekle beraber büsbütün şekavetlerine mâni olmak için bizzat Dersim ve mülhakatında devr ve tetkikten sonra muvafık-ı tedabir ittihaz ve tatbikı mutasavver olduğunu ilâve ederek âtiyen hiçbir mes'uliyete mahal kalmamak üzere elyövm Sıvas'da boş duran ve muzır propagandalara âlet olmaktan başka işe yaramıyan Üçüncü Kolordunun Mamuretül'aziz'e nakli ile Kumandanlığının hemefkâr bir zate ihalesi takdirinde burun kanatılmaksızın şekavetin kökünden kuruyacağı maruzdur.

23/Ağustos/335

Elâziz Valisi
Galip

SURET

Kemah Kaymakamlığından alınan 19/Ağustos/335 telgrafname sureti berayimalûmat zîrdedir İcray-i icabiyle merhûn-u re'y ve İradei Celileleridir.

SURET

Dün gece onbeş müsellâh Dersim Ekradı Tat karyesine yarım saat mesafede bekçiler tarafından görülerek bilmüsademe Ekrad-ı fiil Dulet karyesine yarım saat mesafeye gitmiş evvelki gün kırk elli kişilik bir kolun oralarda görüldüğü Tat Hey'eti İhtiyariyesinden birkaç gün akdem Erzincan'a yağ götürerek avdet eden

yirmi müsellâh Dersim Ekradının Şorik karyesini basarak karyeden üç çuval bulgur vesaireyi aldıkları ve üç günde Ekrad birkaç koldan mürekkep Kamarik nahiyesine geçmiş olup maksatları civar kura yolcularını soymak olduğu Kamarik Takım Kumandanlığından ifade edilmiş Bu akşam da Ahyat nahiyesine merbut Hernek karyesinin kâffe hayvanatını gasp ve Dersim'e aşırıldığı gibi evvelki gün de saat dörtte Eğin'den Erzincan'a giden posta Eğin'e beş saatlik mesafede Demirmağara nam mevkıde Dersim eşkıyasının taarruzuna uğrıyarak Erzincan'a ait onsekiz parçada yüzelli bir bin yediyüz seksen kuruşluk evrak çantası ve Kuruçay'ın ve Kemah'ın iki paket ile iki re's posta hayvanı ve muhafız jandarmaların hayvanlarını gasbettikleri Eğin Telgraf Müdürünün iş'arından anlaşılmış ve Kuruçay'a merbut Boyluk karyesinin mevaşisini gasbettikleri bildirilmiştir Defeatla arzolunduğu veçhile Dersim Ekradının şimdiye kadar gerek Kemah'a ve gerek Erzincan ve Refahiye ve Eğin ve Kuruçay kazalarına ve yollarda yapmış oldukları mezalim tahammül edilemiyecek bir hale gelmiş ve ahalii mutîa ve mazlumeyi perişan etmiştir Binaenaleyh Dersim'in lâyıkı veçhile ıslah ve te'dibi için behemehal cebel top ve mitralyözlerle mücehhez bir kolordunun tahriki lâzımdır Kuvvei askeriye ile te'dip edilmiyecek olursa bu hal-i şekavetkâraneleri devam edeceği maruzdur.

Vesika No : 237

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

العزیز ده جریان ایدن جلیله سنه مورود
شفره‌نك علیه‌ده
هدایت شفره سی‌در

III → II تعدیل

دریم متعرفلغی وطالقه‌ده مورود کافه قائمقاملغنك تلغرافنامه‌سی صورق بوجه زیر عرضه و ولایت داخله منع تجاوز ایچون علاجنه تدابیر مقتضیه‌ده قصور ایدلمامك‌لری بسبوبه شقاوتلرینه مانع اولمه‌ایچون بالذات دریم وملحقاتنده دور و تدقیقده حکمه موافق تدابیر اتخاذ و تطبیق مقصور اولونمق علاوه ایدرك آتیاً هیچ بر مسئولیت تحمل قابلمه‌اوزره الیوم سواسنده بوسه‌طوراند و دفع ودیاغاندلره آلت اولمقده بشقه ایشه یارامیان اوچی قول اردونك معسوره العزیزه نقلی ایله قوماندانلغنك هم اخطار و ذات احالاسی تقدیرنده بروه قنادیلغنه شقاوتك توکندنه قورو وعفی معروضدر .

العزیز والیسی
غالب

صورت

کافه قائمقاملغندن آلنان ۱۹ [illegible] تلغرافنامه صورق برای معلومات زیرده در . اجرای ایجابه مرهونه رأی و ارادهٔ جلیله‌لریدر .

صورت

دوه‌جی اوه‌سنه مسلح دریم اکرادی هر قریه‌سنه یارم ساعت مسافه‌ده کچیلر طرفنه کوریلدك یا مصادمه اکراد خو دولت قریه‌سنه یارم ساعت مسافه‌یه کیتمه اوکلی کونه قوه الی کتیلك بر قولك اوراده کوره‌سی هر قلیت اختیاریه سنده بر قاچ کونه اقدم ارزنجانه یاغ کوتوره‌رك عودت ایده‌یلمسی

عربه نظارتی

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

درسعادت اکرادینک شوریک قریه‌سنی باصدره قریه‌سنده اولان حیوانات بلغور و سائره‌یه آلدقلری
و اولان کوده اکراد برقاچ قولدن مرکب قماریک ناحیه‌سنه کچمسه اولوب مقصدلری جوار
قری یوقلیغی صویوب اولدیغی قماریک صقم قوماندانلغنه افاده ایدلمسه بو اقسام ده
احیات ناحیه‌سنه مربوط اوتلرک قریه‌سنک طاغه حیواناتی غصب و درسعادت اشیرلدیغی اوکی کوندن
ساعت درتده اکیدنه ارزنجانه کیدن پوسته اکنه بسه ساعتلک مسافه‌ده دمیرقپاره نام موقعده
درسعادت استحباسنک تعرفه اوغرایرجه ارزنجانه عائد اون سکز باشجوده یوز الی بربک بدی یوز
سکسان غروشلق اوراق چاپاری و قوریجیلک و کلاغلک ایکی باکت ایله ایکی رأسی پوسته حیوانی
و محافظ تاندارمه‌لرک حیواناتی غصب ایتدکلری اکیه تلغراف مدیریک اشعارنه اکلاشلمسه وقوریجیلر
مربوط بولنان قریه‌سنک مواشیسنی غصب ایتدکلری بلدیریلمشدر دفعاتله عرضحال اولدیغی وجهله درسعادت
اکرادینک شمدیه قدر کرک کلاغ و کرک ارزنجانه و رفاقه و اکیه و قوری چای قضالرینه
و بولنورده یاپمسه اولدقلری مظالم تحمل ایدیلمیه‌جک برحالده کلمسه و اهالی مطیعه و مظلومه‌یی
پریشان ایتمشدر. باذعله درسعادت لدیغی وجهله اصلاح و تأدیب ایچون بعض جهات جبل طور و ترالیوزلرک
جهز و قول اردونک قرنکی لازمدر. قوه عسکریه ایله تأدیب ایدیلمک اولورسه بوحال شقاوتکارانه‌یی
دوام ایده‌جکی معروضدر.

238 No. lı vesikanın açıklaması

Elâzığ Valisi Galip Beyin, XV nci Kolordu Kumandanının istihbarata ait bir bülteninin açık olarak yayınlanmasını bahane ederek; bu Kolordu Kumandanının da değiştirilmesi hakkında Harbiye Nezaretine gönderdiği şifreye aittir.

Vesika No. 238

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Sadaret şifresiyledir

Elaziz'den Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifrenin hallidir

Zeyil 21/Ağustos/35 tarih ve numaralı şifreye: Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından açık olarak vürudeden telgraf sureti zîre arzolunmuştur Bugibi telgrafnamelerin keşidesi halisükûnda bulunan ahaliyi tehyiç ve isyana teşvik gayesine matuf bulunduğu aşikâr ve bunlara karşı lâkayıt kalmakta gayricaiz ve hükûmet silâhını düşmanlar elinde bırakmaktan farksız bulunduğu cihetle hükûmet.i sâbıkayı teşkil eden rüfekası âmaline hâdim Kolordu Kumandanlarının münasipleriyle tebdilleri elzem bulunduğu maruzdur. 23/Ağustos/335

Elâziz Valisi
Galip

SURET

Ermenilerin Kağızman ahalii İslâmiyesini katle başladıklarını ve bir kısmını da toplıyarak camie doldurduklarını ve bu felâketi görerek kaçıp Çukurçam ve Kükürtlüdağ'ına canatan ve kısmıâzamı aç ve çıplak kadın ve çocuk olmak üzere ikiyüz kadar nüfusdan ibaret olan ahali ifade eylemiştir.

II B

I

25 - 8 - 35

Vesika No : 238

حربیه نظارتی

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

العزیزدن حربیه نظارتنه جلیله‌سنه مورود صادرات شفره‌سیدر

شفره‌نامه جلیده

ذیل ۲۱ کانون ثانی ۲۵ تاریخ و نوزدلو شفره‌یه : اوه‌نجی قول اردو قوماندانلغنده آجیق اولارق ورود ایدن تلغراف صورتی زیره عرض اولنمشدر بوکی تلغرافنامه‌لرك کیتدیکی حال سکونده بدنامه اهالیسی هیجان و عصیان تشویقه غایه‌سنه معطوف بولونمق استلزام و بونده قارشو لاقید قالمقده غیر جائز و حکومت سلامتی دشمنلری اندیشه‌سنه قرقمق بولونمق وجهله حکومت سابقه‌نك تشکیل ایدن رفقای آمالی خادم قول اردو قوماندانلرینك مناسبتلرینك تبدیلاری لزوم بولونمق

معروضدر ۲۷ کانون ثانی ۲۵

العزیز والیسی
غالب

صورتی

ارمنیلرك قاغرمانه اهالیسنی قتله باشلادقلری و برقچی ده طوپلاره قارشو جامع طولدورولدقلری و بو فلاکتی کوره‌رك قاچیوب چیقورجام و کوکرتلی صغه جانه آتلانه و قسم اعظمی ۲۱ و جیلاوه قادیه و چیچیه اولمه‌اوزره ایکیوز قدر نفوسدن عبارت اولان اهالی افاده ایلمشدر .

II
I

جه

۲۱ - ۸ - ۲۵

239 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin Elâzığ Valisi Galip Beyin Kolordu Kumandanlarının değiştirilmesi hakkındaki şifrelerine verdiği karşılığı göstermektedir.

Vesika No. 239

Tebyiz edilmiştir **27/Ağustos/35** **"Şifre"** **Aceledir**
27/8/35 (İmza)

1 **1**
Şube **Kısım**

Elâziz Vilâyetine

Kolordu Kumandanları hakkında 23/Ağustos/35 tarihli şifreleri cevabıdır:

İş'ar-ı ~~sâmîlerindeki~~ valâlarındaki mahzurun nazarıdikkate alınmasını teyiden Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına icabeden emir verilmiştir. Mezkûr Kolordu ~~Kumandanı,~~ Vilâyat-ı Şarkıyyemizin kuva-yi müdafaasını şimdiye kadar lâyikı ve matlûp veçhile sevk ve idare etmiş ve etmekte bulunmuştur. ~~olduğundan zehab-ı devletlerinin tashihini bilhassa rica ederim.~~ Canik sancağının asayiş noktainazarından vaz'iyyet-i nazikesi malûm-~~u sâmileri~~ olsa gerek. Boş durduğu ve muzır propagandalara alet olmakta bulunduğu iş'ar buyrulan ~~mezkûr~~ Üçüncü ~~Kolordunun kumanda lâhik kumandanı daima seyyar bulunmakta ve takibat ile~~ her emrimi ifa etmekte ve vazifesiyle iştigal etmektedir. Bu Kolordunun halen ~~Ma'muret âtide Mamuretülâziz'e nakli heman imkânsızdır.~~ bulunduğu mevkii muhafaza etmesini Nezaret-i acizîce mültezemdir. Bundanbaşka Şark Cephemizdeki Onbeşinci Kolordunun vaziyet-i malûmesini ve Onüçüncü Kolordunun İngilizlerle münaziünfih bir mevzu teşkil etmesi Dersim hakkındaki teklif-i âlilerinin mevkii fi'le konmasına mâni olmaktadır. Mâbihil'arz Üçüncü Kolordu vaz'iyyeti dolayısiyle bu kolordu hakkındaki noktainazar-ı âlilerinin de tebdilini niyaz edeceğim. Binaenaleyh; Anadoludaki vaz'iyyet-i askeriyye ve siyasiyemiz dolayısiyle ve hassaten halen vazifeleri başında bulunan Kolordu Kumandanlarının ~~evsaf-ı matlubeyi haiz bulunmalarından~~ tebdilleri keyfiyetinin kanaat ve mes'uliyet-i senaveriye mahmûl bırakılmasını rica ~~eder~~ ve cihet-i mülkiye ile heyet-i askeriyeyi yekdiğerinden tebrit ~~ve tenfir~~ eden avamilin artık izalesi lâzımgeldiğine kanaat buyrulmasını rica ~~selâmet-i memleket namına arz~~ eylerim ~~Efendim.~~

Şakir Muzaffer **Ali Rıza** **Mahmut Beliğ** **Mehmet Hâdi**

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible]	کوندرلمشدر	[illegible]		
[illegible]	واصل اولمشدر	٢٧/اغستوس/٣٥ .		

آدرس ..... الزنه دلوغنه

قهـ ا ـ دوخ ایزجوق ٢٧/اغستوس/٣٥ تاریخلی شفاهی جوابنده

استماع سیلنمش محدود ک نظر دقته آلنمق تأییداً اوبیچه

قهـ ا ـ دوخ ایچنده اجرایه امر ویلدی . مذکور

قهـ ا ـ دو [redacted] ، ولایه ده فرنزک قواء مدافعه سنک

قدر بونی و مطلوب وجهله بوده دادا ایتمه

و اغلبی بولنمیه جهتنه دب و دهه نیت تعیین بیلنمه

جاییدر .

جانب شجاعتلو آلیه تعلقه تلغراف و صفتیله کلن

مسلم ادرک . بوسه طوریلمی و مغ

بر دخاده آلت اولمق بونی استماع بیوریلیه قهـ ا ـ دو

[illegible]

[illegible] استماع ایتمکی و . بوقدا ـ دونک حائد

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

بولوندیغی موقع محافظه‌سی نظارتنه جلب ایلدم.

[redacted]

شرح ذیل مرزه‌ک اوبه‌سنی قوه‌ا دونك و منقبه‌سنی
داوه‌ا ایچنی قوه‌ا دونك تك تمانع غیر مشروع
تشکیل ایتمکدن دولایی حقنده‌ک تعقیب علیه‌سنی حقنده
[redacted] ماده‌سی
ایچنی قوه‌ا دونك و منقبه‌سی دولیسیله قوه‌ا دونك
حقنده‌ک تعقیب نظر علیه‌سنك ده تبلیغ نیاز
ایدیلمکم. تابعیتی: اناطولی‌ده‌ک و منقبه‌سکه‌یه
و سایه‌سنه دولیسیله کمامه حالا ظبطنده
باشی بوقنت قوه‌ا دونك اوزنه [redacted]

[redacted]

کیفیت قناعت ویرسه‌ک شاهدلرک محول بر قلمسی ضروری
دوجه‌سنده ابراز قناعت بوبورلمسی [redacted]

[redacted]

240 No. lı vesikanın açıklaması

Bu vesika, Harbiye Nezaretinin Elâzığ Valisi Galip Beyin 237 ve 238 sayılı vesikaları teşkil eden şifre suretleri ile bunlara verdiği cevabî suretini bilgi için Sadaret makamına sunduğunu göstermektedir.

Vesika No. 240

Tebyiz edilmiştir **"Tahriren"**
27/Ağustos/335 Mehmet İzzi **27/Ağustos/35**
Şube 1
Kısım 1

Makam-ı Samii Sadaretiuzmâya

Ma'muretül'aziz vilâyetinden mevrut şifrelerle, Nezaret-i âcizîden verilen cevab suretleri leffen huzur-u fahîmanelerine arz ve takdim kılındı. İzalesine ~~çalışdığını~~ çalışılan suitefehhümün iradei fahîmaneleriyle tamamiihal ve faslını arz ve istirham eylerim. Olbabda.

Şakir Muzaffer **Ali Rıza** **Mahmut Beliğ** **Mehmet Hâdi**

241 No. lı vesikanın açıklaması

XIII ncü Kolordu Kumandanlığı tarafından Kolordu bölgesinin durumu ve silâhların Elâzığ'a sevkı hakkında yaptığı bir teklife aittir.

Vesika No. 241

SURET

Diyarıbekir'den Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Gayet mühimdir.

1 — Son zamanlarda Suriye'deki İngiliz Fransız rekabeti Irak'da İngilizler aleyhindeki galeyan İzmir ve Antalya'daki tevsii işgaller ve vakayi buraya suver-i muhtelife ile aksi ahali ve aşair arasındagaleyanı tevlit etmektedir. Bu havalinin bir işgale veya herhangi bir tebeddüle maruz kalacağı hissedilirse büyük bir galeyan ve ihtilâl vukuu melhuzdur.

2 — Böyle bir halde Urbânın red ve aşairin ilkevvel esliha ve cephane depolarına taarruzları me'muldür. İstihbarata nazaran bellibaşlı aşair rüesasının bu depoların mahalleri hakkında tahkikat yapmakta oldukları anlaşılıyor. Kolordunun asayiş münasebetiyle pek dağınık bir halde bulunması hasebiyle bir buhran vukuunda zaten zayıf mevcudumuzla Diyarıbekir'in cenubundaki esliha ve cephane depolarının muhafazaları müşkil ve meşkûktür. Şimdiye kadar İzzetpaşa'ya sevkolunan sürgükolları henüz şimendiferle sevkedilmedi. Binaenaleyh, Mardin, İzzetpaşa, Hanik cephaneliklerinin Diyarıbekir'e ve Diyarıbekir'de emin olmadığından Elâziz'e naklini muvafık bulmaktayım. Keyfiyet tensib-i Nezaretpenahîlerine ıktiran ettiği takdirde bu nakliyat için lâakal ve serian yüzbin kuruşluk havalenamenin itasına müsaade Harekât 2201 19/Ağustos/35

13 ncü Kor. Kumandanı
Cevdet

Harbiye Dairesine

Esnayi naklinde bir tecavüze uğramamasını temin eylemek şartiyle esliha ve cephane depolarının şimale alınması filhakika faydalıdır. İngilizlerin re'yine bağlı olan bu husus hakkında icabının ifası zımnında takdim kılındı. 23/Ağustos/35

Erkânıharbiyei Umumiye Reisi
Birinci Ferik

XV nci Kolordu bölgesinde bulunan top, kama ve sürgükollarının Ermenistan dahılinden sevkedilmesi işinin halkın mümanaatı ile karşılanması dolayısiyle XV nci Kolordu, Harbiye Nezareti, İngiliz Generali Milen, Sadaret Makamı, Erzurum Vilâyeti, Dahiliye Nezareti arasında cereyan eden muhaberelere aittir.

29 - 7 - I T (y) | Vesika No. 242 | I 29 - 7 - 35

Erzurum'dan:

Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifredir

1 — Ermenilerin hudut haricinde İslâmlara yaptıkları mezalim haberlerinden meş'bu ve binnetice duçarıhavf ve heyecan ve kama ve sürgükollarının Ermenisan dahilinden sevkedileceği ahalinin kîlükallerinden ve öteye beriye vâkı olan şifahi müracaatleri üzerine 24/Temmuz/35 tarih ve 5738/481 numaralı tahriratla Kolorduya vürudeden müracaatlerden ve hulâsasından berveçhizîr arzeylerim Sulh-ü umumi takarrür etmeden ve Vilâyât-ı Şarkıyyedeki İslâm hukuku tamamiyle te'min edilmeden milletin burada silâhların teslimine kat'iyyen muvafakat edilemiyeceği ve şayet bu emir mevkıi tatbika konulacak olursa bunun hükûmet eliyle millet, silâhından ve ordusundan tecrit edilerek, düşmana teslim edileceği manasında telâkki olunarak eslihanın nakline kat'iyyen mümanaat olunacağı ve bu takdirde halk efradıailesini düşmanın eyâdii altına bırakmamak için kendi eliyle öldürdükten sonra düşmana mukabele edeceği ve binaenaleyh hükûmetin bu emri mevkıi tatbika koymıyacağından ümitvar bulundukları.

2 — Bugün 26/Temmuz/35'de Müftii belde ile beraber onbir zatten mürekkep bir hey'et de nezd-i âciziyye gelerek ifadât-ı âtiyyede bulundular. Ermeniler hududun ötesinde İslâm ahaliyi kırarken ve İzmir'i Yunanlılar işgal ederken bizim de kama ve sürgükollarımızın trenle Ermeniler içerisinden sevkıni haber aldık. Hukuk-u İslâmiye ve hayat-ı âtiyyemiz için elimizde hiçbir teminat yok iken silâhtan tecrit edilmemiz bizi son derece heyecan ve endişeye düşürmüştür Hayat-ı âtiyye ve efrad-ı ailemizi ve bunların bir daha Ermeni zulm ve işkencesine maruz kalacaklarını düşününce irademiz elden gidiyor. İşte bu müracaatimiz de o korkunun sevkıtabiisiyledir Hükûmetimiz ikinci bir felâketten bizi sıyanet ve hukuk-u İslâmiye ve hayat-ı âtiyye ve namusumuzu te'min için sulh akdedilip mukarreratımız belli oluncıya kadar azgın Ermenilerin karşısında bizim silâhlarımızı memleketimizden çıkarmasınlar. Hayat-ı namusumuz kaygısiyle silâh teslimine mümanaatten kendimizi men'edemiyeceğiz Sonunda İzmir gibi kalb incitmedense merdane ölüm daha hayırlıdır dediler.

3 — Bunları te'min ve teskine çalışdım ve ifadelerini Makam-ı Sâmîlerine iblâğ edeceğimi beyan eyledim Ahalinin bu ihtisasat ve müracaatini İngiliz Kaymakamı Ravlinson'a da ihbar ve evvelce hududa doğru şimendiferle gönderilmiş olan bir vagon sürgükolu ve kamaları Erzurum'a celbe mecbur oldum Ahalinin heyecan ve korkusunun teskini için namus ve hayatlarının tahtıemniyette olduğunu kâfil olacak teminat ita buyrulmasını istirham ve bu mıntakadaki sürgükolları

ve kamaların İtilâf Hükûmetlerinin kontrolü altında ve Erzurum İçkale'sinde veya Hasankale'de heran endişei hayatla kıvranan halkın teskin-i heyecanı için muvafık bir çare olabileceğini ve bu suretle mütareke ahkâmının da tatbik ~~edilmek~~ edilmiş olacağını arzeylerim Harbiye Nezaretine Müfettişliğe arzedilmiştir. Adet 172

27/Temmuz/35 15 nci Kor. K.

Kâzım

اخردم دن :

حربیه نظارت جلیله سنه مورد دستخدمدر

۱ — ارمنیلرك حدود خارجنده اسلامده یاپدقلری مظالم خبرلرنه مستوجع دیکه
درعایه خوف وهیجانه دچار سوکو قولرنیك ارمنستانه یاخلشدیغی سوچه ایدلکجی
اهالینك قیل قالدرمه دادتیه برعیه واقع اولان شخاصی مراجعتلری اوزرینه
۲۴ کوسیچ تاریخ و ۲۵ / ۴۸۱ نومرولی تحریراتله قول اردویه ورودایدن مراجعتلرده
و علاوه سنده بردجه تبرعه ایلهم صلح شوری نقرز ایتدیه و حالا ولایات
شرقیه دوکی اسلام حقوقی تماملیله تأمین ایدلدیه ملتك براده سلاحلری
نسلیمنه قطعیاً موافقت ایدلمیه جکی و شاید برامر موقع تطبیقه قونولدیغی
بوتك حکومت الیله ملت سلاحنه دائر دوسنده تجرید ایدیلرك دشمنه تسلیم
ایدلمکی مضاسنده بلغی اولان اسلحه نك تسلیمنه قطعیاً ممانعت اولنمغی بوتقدیرده
حکومت افراد عائله سنی دشمنك ایادی المنه براقمامق ایچون کندی الیله اولدرکده حتاً
دشمن مقابله ایده جکی دنا یجه حکومتك براری موقع تطبیقه قویمیه جغنه یقین
بولندقلری .

۲ — بوکونه ۲۶ کوسیچ ده مفتی بلده ایله برابر اوده بولنانه مرکب بوهیئت ده
نزد عاجزیه کلرك اخبارات آتیده بولندیلر . ارمنیلر حدودن اوتری
اسلام اهالیی تراکمه و ازمیری بوتایلرك اشغال ایدکلری یوم ده فحاد سوکو
قولریمزك تونلر ارمنیلر ایچرسنده سوقی خبرلری حقوق اسلامیه و حیات ایتمز

ایچون المزده لیچ بر تأمینات بوله‌ایله سلاحدن تجرید ایدلمامز بزی صولح
هجاده دائشه دوشورمیسندر. حیات آتیه و افراد عائله‌مزی دونلرک یردها
ارمنی ظلم و اشکنجه‌سنه معروض قالمه‌جقلرینی دوشونجه اراده‌مز الدن کیدیور.
آتشه بو مراجعاتمزده اوتورونک سوء طبیعیسنی دکل، حکومتجه ایلنجی بر
خلاکتدن بزی صیانت و مقصود اسلامیه و حیات آتیه و ناموسزی تأمین ایچون
صلح عقد ایدیلوب مفوراتمز یلی ادلنجه‌در. آنجق ارمنیلرک قارشیسنده
بزم سلاحلرمزی محکلتمزده بیچاره‌یا سیفلر حیات ناموسز قالیور. سید
سلاح تسلیمه ممانعتده کسنیمزی منع ایده‌جه‌ک صولنده ایسه‌ک قلب انجمنده
مردانه اولوم دها خیرلیدر دیدیلر.

٣ — بونلری تأیید و تسکین ایالتدم و اتحادیلری مقام سامیه‌یه ابلاغ ایده‌جکمی
بابه ابلاغ اهالینک بو احساسات و مراجعتی انگلز تاختمای السنه‌نده
اغبارت اوچ حدوده نظرن تحدید و ترک کونه‌جکمه اولاده بر داخله سوء توقوی و تجاوز
ارضوه جلب محبور اولیم اهالینک تسلیمه دوتوقوسنک نیکی ایچون ناموسزی تلرینک
تحت امنده اولدیغی کافی اولدیغه تأمینات اعطا بوطنی ایچون دیو منفعت دوکی
سوء توقولری و تجاوزلری ائلاف خلوصلرینک توترونی آلتنده ارزوم ایچ قلعه‌سنه
دیاجه قلعه‌ده هر آنه اندیشه صیانت قیوانانه خلقک تسکین هیجانی ایچون موافقه
بر چاره اولمیه‌جغنی و بر صورتله شاکر اعطاسنک ده تطبیقه تشبث ایدیلسه
اولدیغی عصه ابلاغ حربنقاته مقتضیسنک عصه ایلبسنه . عدد ١٧٢

٢٥ تموز ٢٧

حبیب ظلم

Vesika No. 243

Erzurum:

Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifredir

Kars üzerinden trenle Batum'a sevkedilmek üzere Erzurum'dan gönderilen Osmanlı kama ve sürgükollarının Ermeniler içerisinden sevkedileceğini haber alan Horasan ve Livin ve civarı ahalii İslâmiyesi galeyana gelerek bugün 26/Temmuz/35 mezkûr kama ve sürgükollarını havi trenin bulunduğu hudut civarında Taşkesen istasyonuna hücum ederek kama ve sürgükolu sandıklarını sevk ve muhafazalarına memur zâbitan ve efradın mümanaatine rağmen cebren almışlar ve sandıklarla beraber muhafız zâbit ve efradı da götürmüşlerdir. Bunlar ahalinin ellerinden kurtarılması ve toplanması için mahall-i vak'aya yakîn kıtai askeriye tarafından derhal müfrezeler çıkarılmıştır Sürgükolu ve kamaların heman toplattırılması ve ikinci bir hâdisenin vukuuna mahal kalmamak için mezkûr sürgükolu ve kamaların Erzurum'a gönderilmesi ve halkın teskini için emredildiği maruzdur. Numara 1144

27/Temmuz/35

15 nci Kor. K.

Kâzım Karabekir

Vesika No. 244

Şube 1 "Şifre" *Mühim ve aceledir*
4442
Şube 1 Kısım 1 29/Temmuz/35

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

1144 ve 172 numara ve 27/Temmuz/35 tarihli şifrelere:

Ben Fırkada bulunacak eslihanın bizce matlup miktara iblâğı hakkında, şimdiye kadar İngilizler nezdinde icra edilen teşebbüsat bile müsmir ~~olamadı, İngilizler, her Fırkada bin beşyüz tüfek bulundurulmasında ısrar etmektedirler,~~ olamadı El'an daha hal-i muhaberedir

Binaenaleyh; sevkleri evvelce tekarrür eden sürgükollariyle kamaların nakli meselesinde de mukarrerat-ı müttehazeye muhalif-i hareket, birçok muhaberat-ı ~~ve cereyan-ı~~ siyasiyeyi ~~intaca müsait bir mahiyette görüldüğünden~~ icabettireceğinden bunların Ermenilerin içerisinden sevkinin efkâr-ı âmmede hâsıl ettiği galeyanın bir suret-i ma'kule ve münasebede ora mümessil-i siyasîliğine izâhile, Trabzon tarikıyle sevklerinin teminini ve teşebbüsat-ı âlileri netayicinin de iş'arını rica ederim. Erkânıharbiyei Umumiye Şube 1
4442

Şakir Muzaffer Basri Kâzım Cevat Nâzım

Şifre edilmiştir
30/Temmuz/35
Refik

Harbiye Dairesi Görsün

Vesika No : 244

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible]	کوندرلمشدر	[illegible]		
[illegible]	واصل اولمشدر	۲۸/غوز/۳۵		

آدرس ..... [illegible]

۱۱۴۴ نمره لی ۱۷۴ نومره لی ۲۸/غوز/۳۵ تاریخلی

شفاهاً :

[illegible] مطلوب مقداره
ابلاغ حفظه ، [illegible] اجرا ایلیه
نشانه بیورمق اولمغله [illegible]
[illegible]
نتائجی [illegible] نقلی مسئله سنده
مغرانه محدوده مخالف حرکت ، رجوعه مخابره
ایجاب ایتدیرمه جلبنه [illegible] اولمق ارتباط
ایچیندن سوقنك انقطاعنه دائر حالك ایزکی علاقه
رجوعه معقوله و مناسبده اولمق سبابیله انقطاعیله
طرفنه طابیه سوقنك تاخیر [illegible] نشانه [illegible]
نتایجنك [illegible] اشعاری چیقاردم . [illegible]

Vesika No. 245

Tebyaz edilmiştir
2/Ağustos/335
Şube 1 Kısım 1

Mehmet İzzî
31/Temmuz/35

"Tahriren"

Şube 1
4494

Mühim ve aceledir

Ceneral Milen Cenaplarına

28/7/35 tarih ve şube 1 4450 numaraya zeyildir.

Oltu'dan Bayezid'e kadar olan Şark Cephesi gerisindeki bâzı mühim muvakıe Ermenilerin sunûf-u muhtelifeden mürekkep kuvvetler ikame ettikleri, ve bugüne kadar "Sarıkamış'a" takviye kıtaatı olarak beşyüz kadar piyade ve bir miktar süvari ile dört top celp, "Nahcivan", Şirvan, Kâğızman ve Oltu havalisine de bâzı kuvvetler sevk ve tahşit ~~edildiği~~ eyledikleri istihbar kılınmıştır. Bugibi tedabire müracaat eden Ermenilerin İslâmlara karşı hertürlü fecayi' ve mezalim ika ~~ettikleri~~ ve bu tecavüzî hareketi hududumuzun pek yakînine kadar tevsi' eyliyerek bâzı İslâm karyelerine tecavüz, ve bilfiil harekât-ı hasmanede bulunmak üzere müsellâh keşif kolları sevk ettiklerini arzeylemiştim. Bu hâdisat Erzurum Mümessil-i Siyasîleri Kaymakam Ravlinson Cenapları tarafından da görülmüş ve ihtimalen vakayii câriyeden Zat-i Asîlâneleri haberdar edilmiştir. Ermenilerin hudut gerisinde istihzaratı, ve Erzurum vilâyetinden hududa müntehi mühim istikametlere karşı Oltu - Nahcivan mıntakasında tahşidat icrası hususunda tertibat-ı müttehazenin şayanıehemmiyet ve mütalâa olduğunu arzederim.

Mâbihil'arz Ermeni kuvvetlerinin Kafkasya dahilindeki İslâmlar aleyhine istihdamı melhuz olduğu gibi, Sarıkamış'la mevakıi saireye sevkedilen takviye kıtaatı da hudut üzerinde ve Onbeşinci Kolordu cephesinde harekât-ı mühimmenin vuukuna meydan verecek mahiyettedir. Vaz'iyyet-i hâzıra karşısında duçar-ı endişe olan ahalii İslâmiyenin tatmin ve teskinine çalışılmakta ise de Ermenilerce germî verilen faaliyetin tevlidettiği tesirat ve Kolordu mıntakasında mevcut fazla sürgükolları ile kamaların Ermenilerin içerisinden sevkı için tertip edilen nakliyat ~~tedbir-i umura mâni olacak derecede~~ galeyanı mucip olmaktadır. Binaenaleyh; Şark Cephesinde de İzmirdeki olduğu gibi vakayii müessife ve sulh konferansının mukarreratı hilâfında bir vaziyet hüdusunu bâdi ahval-i tecavüzkâraneye meydan verilmemesi hususunda teşebbüsat-ı ~~samîlerini~~ Kumandanîlerini ve sürgükollariyle kamalarının kontrol altında olmak üzere Erzurum'da veyahut 4450 ve 28/7/35 tarihli arîzai âcizî ile ~~niyaz~~ temenni eylediğim veçhile Fırka merkezlerinde ~~ve doğrudandoğruya Kolordu Kumandanlarının mes'uliyet-i tammesi tahtında~~ hüsnümuhafazalarına muvafakat-i ~~ve iradei~~ asîlânelerini istirham eylemekle kesbişeref eylerim.

Şakir Muzaffer Basri Kâzım Cevat

Vesika No : 245

کوندرن :	نجی واپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
تبلیغه ایدلمشدر	کوندرلمشدر	// تحریراً // مهم وکیلدر		
	واصل اولمشدر	۳۱/تموز/ ۴۹۹۴۳۵		

خالد میله جیلانیه

تاریخ ۲۵/۷/۴۸ ۴۴۵۰ آدرسی

اولنی دن بایره قدر اولانه جهت گیزده کی بعض مهم مواضعه ارمنیلر صوق تخلیه دن مرکب قوتلر اقامه ایتکلری و بوکونه قدر صاغ قالمش " تقویه قطعات اولدرق بیوک قدر بایره کرمیدا سوایق ایله دوت طوپ چلب ، نجوانه " تردانه ، قاغزمانه و اولنی حوالیسنده بعض قتال بولنه وقتجه ایدوکلری استخبارلر قلندر . بوکی تدابیره مراجعت ایده ارمنیلر همدلنلرینه اسلاح قاری قوه دولو نجایی و مظالم انجاع ایدوکلری و بونجادن حتی حدود دولت یک بیننه قدر توسیع ایدیلن بعض اسلام قریه لری تجاوز و بالفعل حکومت خصمانه ده بولنیور اوزره مع تفصیلاتی سوق ایتکلری عرض ایدرم . بو حادثات ارض وطنی سیلری فاتحمام الشوم جنایدی طرفنه کوردکلری و احتمالات وقایعه دن ذاته اصلانه لری خبردار ایلدر . ارمنیلر حدود گیزده استحضارات

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

وارمزم ولایتده حدوده قرنی مهم استفاده قارنی اولمق
ـ تحیه منطقه سنده تخشیه اجرای حفظ ترتیبات تخته شایانه
اهتمام و مساعده اولنمق مرجاید ـ
مابه الرضه ارمنی قزنیلیک قافقاسیا دلخنده کی اسلام
علمنه استحصای ملحوظ اولدیغی حقیقتیه موافق سارهیه سوق ایلیه
نفوذیه قطعاتده حدود اورزه واویشنجی فرقه اردو جهتنده مرکز
مرکزه قوجه مدایه دره جک ماهیه دره وصفیه حاضره
قارتوسنده دخی اثنتده اولدیغه اهالی اسلامیه نک
تطمین و تسکین حالتیه دره ارمنیلرک کرمی دریلیه فعلیک
تولید ایتدیکی تأثرات و قورقولر دره منطقه سنده موجود قصبه
سورکوقولدیلر ممالک ارمنیلک ایچیندن سوق ایچیه
ترتیب ایلیه تقلیات تدوره مانع اولجیه سوق بلیاتی موجب
اولمقده در ـ نیازعلی : شمه جه سنده ده ایزده اولدیغی

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

کچه دخایه مؤسسه و صلح قوندانلغنک مقراتنه
مخالفاً بر وضعیت حدوثنه بادرت احداث بناء ایتمه
مبادله و ریله‌سی حقوقی تشبثه بیلمکه و شو کونلرده
محلنک ارمونی کاهود ۴۴۵۰ و ۲۵/۷/۲۸
تاریخلی و نمره‌لی عاجلانه ایلیکم وجهله فنه مراجعت
و دوکودنه دوکوبه قصد ایدوکی تقدیرده حکومت
نامه‌سی مخالفلرنه موافقت قطعاً اصلاً ایلمه
اخطار ایلمه کیب قالیم

کوندرلمشدر

Vesika No. 246

Şube 1
4614
6/8/35

Gayet müstaceldir

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

1 — Ahalinin mümaneati üzerine şimendiferle Kafkasya üzerinden Batum'a sevkolunamayıp mecburen Erzurum'a celbeylediğinizi 27/Temmuz/35 tarih ve 1144 numaralı telgrafla bildirdiğiniz sürgükollarını ve müteaddit emirlerle ve sevkleri emri verilen diğer sürgükolları ile fazla kamaların Kaymakam Ravlinson ile görüşülerek hiçolmazsa Trabzon üzerinden sevklerini ve hükûmetin başına bir gaile çıkarılmış olmamak için bu sevkıyatın sür'at-i tanzimini 30/Temmuz/35 tarih ve 4442 numaralı telgrafla bildirmiştim Bu husus hakkında Kaymakam Ravlinson ile görüşülerek görüşüldü mü ve ne tarikle sevkıyata başlanıldığının sürat-i iş'arı.

2 — Bu defa Ceneral Milen'den aldığım alınan şedidülmeal bir tezkirede sürgükolu sevkıyatının kasden sürüncemede bırakıldığı ve Kafkas dahilinden sevkolunmak üzere Erzurum'dan tahmilen tahrik edilen trenin Zatiâlileri tarafından Nezaretten verilen bir emir üzerine geriye celbedildiğinin Kaymakam Ravlinson'a tarafımızdan ifade olunduğu bildirilmektedir. Nezaretce böyle bir emir verilmemiş olduğundan bunda bir sehiv olacağını zannediyorum. Ahalinin galeyan ve mümaneatı üzerine Erzurum'a celbe mecbur olduğunuzu bildirdiğiniz sürgükollariyle diğerlerinin Trabzon üzerinden sevkından başka Nezaretce bir emir verilmemiştir.

3 — Bu sevkıyattaki teahhurun kasdî olduğu kanaatini taşıyan Ceneral Milen müsaade edilen miktarın haricinde kalansürgükolu ve kamaların sevkı için tedabir-i âcile ittihaz edilmediği takdirde mütareke ahkâmının icra edilmediğini kabul ederk tedabir-i saireye müracaat eyliyeceğini bildirmektedir.

4 — Fazla esliha muhafaza olunmakta olduğuna misal olmak üzere de Onbirinci Fırka mıntakasında (7500)'ü mütecaviz muaddel mavzerin bulunduğunu ve Van'daki Rus toplarından topçu teşkilâtı yapılmakta olduğunu zikretmektedir.

5 — Devletin vaz'iyyet ve halini nazarıdikkatte bulundurarak neticede gayrikabil-i icraat ile telâfi zararlar tevlidi pek muhtemel olan bu sürgükolları sevkıyatında iltizam-ı sür'at buyrulmasını rica ederim ve Kaymakam Ravlinson ile görüşerek muhafız tefrikı suretiyle ya Batum üzerinden veya Trabzon üzerinden nakliyata heman karar verilerek icraata başlanılması ve neticenin sürat-i iş'arını rica ederim.

Erkânıharbiyei Umumiye Şube 1
4614

Basri **Kâzım** **Mehmet Hadi** **Nâzım**

Şifre edildi
7/Ağustos/35
Refik

کونده :	نجمی وابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۱	کوندرلمشدر			
۲۵/۸/۶	واصل اولمشدر			

نائب مستحفظ آدرس اوبه تحقیق قصه‌ده دوقوتماندانف

۱ـ اهالینک ممانعتی اوزرینه شخصوفرله قفقاسیه اوزرنده باطومه سوق اولنه جق مجورک ارخومه جب ایدیلکدی ۲۷/کوز/۲۵ تاریخ و ۱۱۴۴ نومرولی تذکره‌یه بیله بر دیگر سورکو سوقلری ~~[illegible]~~ و سوقری ارتاوریکه دکی سورکو قوزیری ایله قصد قمارلق قائقهم رولسونه ایله کوروشولدی. چونکه بازمه اوزرنده سوقری و حتی‌نک باشنه برغائه چیقاریلمه‌سی اولمه‌ایچون بو سوقیاتک سرعت تنظیمی ۲۰/کوز/۲۵ تاریخ و ۴۴۴۷ نومرولی تذکره‌یه بیله بر مشدم بوجهه حقه قائقهم رولسونه ایله ~~[illegible]~~ کوروشولدیغی و نه طریقه سوقیاتک باشلاندیغنک سرعت اشعاری.

۲ـ بودفعه جزال مجلسنه ~~[illegible]~~ آلنان سندبالمثال بر تذکره‌ده سورکو قوزی سوقیاتنک قصداً سوروکوده بر اقیدیغی و قفقاسی داخلنه سوق اولنه‌جق اوزره ارخومه تحویل ایدیلیکه ترک نات عالمی طرفنه نقل‌ندن و بر کیمسه بر اوزرینه کوچه جب ایدیلدیکنه قائقهم رولسونه ~~[illegible]~~ طرفکزدن افاده اولندیغی بیلدیرلمکده‌در. فقط بنه بوجهه بر امر ویرلمه‌سی اولدیغنده بونده بر حوادث حقیقیه ظهور ایدیجکدر. اهالینک غیابنده ممانعتی اوزرینه ارخومه جب مجور اولدیغنک بیلدیرلمسی دیگر سورکو قوزیلرینک دخی بر زمان اوزرنده

کوندرن :	نجی واپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس _____

سوقدرمه نسبتی نقطه نظرندن برابر دوبله شدر .

۲- بو سوقیاتده‌کی قاعده قصدی اولدیغی قناعتی حاصل ایچون جزا میلیه ماده‌سی
مقدارک خارجنه فالانه سوکو قول وقوعلری سوقیاتجونه تدابیر عاجله اتخاذ ایلدیکی
تقدیرده فائده‌سز اجرا ایلدیکی حرب ایدرک تدابیر سائره‌یه مراجعت ایدیلمکده‌در .

۳- نقطه اساسی نظر اولمقده اولدیغی حالده اوزرنده اوه برنجی فرقه منطقه‌سنده
(۷۰۰) زی متجاوز معدل عاوزرلی بولندیغی و دانه‌سی روم طوپلرندن طوپچی
تشکیلاتی یاپیلمقده اولدیغی ذکر ایتمکده‌در .

۵- دولتک وضعیت و حالی نظر دقتده بولندیره‌رک بو نوع قابل
تنبیه
اجرا خرلر تولیدی یک محتمل اولمه بو سوکو قولری سوقیاتنی التزام
سرعت بیورولمسی و فائقهم روهسو تدابیر توروشوری محافظه زمنی
حربیه یا باطوم اوزرنده و یا طرزود اوزرنده تعقیبات قرار ایدیلمسی
شلونجی قیچه بنک سرعت استماریه رجا ایدرم .

۴۶۱۴

Vesika No. 247

Tebyiz edilmiştir.
7/Ağustos/335 Mehmet İzzî Şube 1
6/8/35 4614

Ceneral Milen Cenaplarına

2/Ağustos/1919 tarih ve 3503 numara tezkereleri cevabıdır.

Kâzım Karabekir Paşadan alınan bir telgrafnamede Kars ve havalisinin İngiliz kıtaat-ı askeriyyesi tarafından tahliyesi üzerine Ermenilerin o havali İslâmlarına karşı başladıkları katl ve tağrib-i siyasetten dolayı galeyana gelen ahalii İslâmiye sürgükollarını hâmil ilk treni hudut üzerindeki istasyonda tevkif ederek kısmen yağma ettikleri ve İslâm memleketindeki bu sürgükollarını bu eslihanın Ermeni arazisine bırakmıyacaklarını ifade etmeleri üzerine Kars üzerinden trenle sevkıyat yapılamıyacağını anlıyarak Erzurum'a celbe muztar kaldığı bildirilmektedir. ~~Bu halle~~ Bunun üzerine Zatiâlilerine 31/5 ve 28/7/35 tarih ve 3245 ve 4450 numaralı iki kıta tezkire ile maruzatta bulunarak ~~silâhların~~ sürgükollarının kontrol altında olmak üzere Erzurum'da veya fırkalar nezdinde muhafaza olunmasına hakkında istirhamda bulunmakla beraber bu hususda ~~Kara~~ Kâzım Karabekir Paşa'ya birşey bildirmiyerek yalnız Kaymakam Ravlinson ile de görüşerek sevkıyatın Trabzon üzerinden başlanması hakkında emir verdim ki bu emri merbuten takdim ediyorum. Bu defaki tezkireleri üzerine keyfiyeti tekrar Kâzım Karabekir Paşa'ya yazdım Bu husus verdiğim telgrafda merbuttur.

Nezaret-i âcizi mütarekeye ait mevattan selâhayeti dahilinde bulunanların tatbikinde pek büyük bir hüsnüniyyet göstermetke olduğu gibi hal ve vesaitin müsaadesi nisbetinde de sür'at göstermeğe gayret etmektedir Bu hususa emîn olmanızı rica eyler ve mütareke ahkâmının icrasını te'min edecek diğer usullere müracaate mecbur kalmak ~~hususunda zatiâlilerine~~ gibi devletim için muzır ve Zatiâlileri için de şüphesiz hiç arzu buyrulmıyacak olan külfetli ~~işlere lüzum~~ teşebbüslere mahal kalmıyacağını arz ve bu vesile teyid-i ihtiramat eylerim Efendim.

Basri Kâzım Mehmet Hâdi

Vesika No : 247

کوندرن :	نمره واچول	عمل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
تبیضه ایدلمه - ۲۷	کوندرلمشدر			
۲۵/۸/۶	واصل اولمشدر			

آدرس — خارجیه جریده

۲ اغستوس ۱۹۱۹ تاریخ و ۲۵۰۲ نومرو نذاره‌لری جوابیه

کاظم قره‌بکیاشدن آلمانه بتوفر افاده فارسی و حوالیسنک انکلیز قطعات عسکریسی طرفندن تحلیه‌سی اوزرینه ارضیدن اوحوالی اسلامیه‌نک فارسو بلشویقلری فن و تقریب سیاستنه طولایی غیانه کله اهالی اسلامیه سورکوفلرینک حال ایچون تره‌نک حدود اوزرنده‌کی اراضیسنی توقیف ایدرک قتل نفس ایتدکلری و اسلام مکتبه‌لری براسلام اراضیسنی براخری حقلرینی افاده ایتمکی اوزرینه فارسی اوزرنده تره‌نک سوفیات یاپدیغی جنی تکلیفلرنه ارخودم جد مقطع فالدیغی بیان بیلکدر . بونک اوزرینه ذات عالیلرینک ۲۱/۲۱ تاریخ و ۲۴۵۰ نومرولی ایکی قطعه نذاره‌لری معروضنده بولنمه سورکوفلرنک فوزولک آلنمق اولمه اوزره ارخودم ده ویا فوزول نزدنده محافظه اولنمق حقنده استحصال بولنمقله براب بو حقده کاظم قره‌بکیاشه برنجی بیورلدی یالکز فائقمز رولسوزلرینه ده کوروشلرن سوفیاتک طرزنده اوزرنده بلشلوکی حقنده امر ویردیکمز بو اوامر مربوطه تعدیم ایدیورم . بو دفعه نذاره‌لری

اوزرینه کیفیت تذکار قاطع قره بدر باشاینه بو خصوصده ورد تیم نفاذ ده
مربوطدر.

نقصورت عاجزی تارکه عائد مداوده صدق و اخلاص برنامزک تطبیقنده
هیچ بویوک برحمه نینه کوسترمکه اولدیغک حالده و سائقنه مساعده
نسبتنده ده سرعت کوسترمکه غیرت ایتمکده در. بو خصوصه امر اولمکزه
تابع ایله و تارکه احقاقت اجرای تامه ایده جک دیکر اصولکه رعایت مجبور
قالمه کی دولتم ایچون مفید و ذات عالیلری ایچون منفعت انجیره لزوم قالمیه جغی عرض و بروسه نایبه اختیارات ایله اقدام
ایلیه

بو شبه سی آنده بوقدر چوجوق اولاز

Vesika No. 248

13/2/35 minh

Erzurum'dan 12 - 8 - 35

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Gayet müstacel ve mühimdir

C 7/8/35 ve Şube 4614 şifreye

1 — Sürgükolu ve kamaların sevkine mâni olan ahval hakkında Ravlinson ile görüşülmüş ve mumaileyhe tahriren de lâzımgelen izahat verilmişti Ermenilerin hududumuza dayanan fecayi' ve mezaliminin efkâr-ı umumiyede husule getirdiği te'sir ve endişeden tevellüdeden vakayie Ravlinson dahi tamamen vâkıftır Ve Ermenilerin yapmakta oldukları vahşet ve cinayet kendi itirafiyle ve İstanbul'da Karargâhımumumîsine verdiği raporlarla da sabittir Binaenaleyh bu vak'a başka bir te'sir ve maksatla olmayıp sırf muhafazai namus ve hayat için milletin gösterdiği galeyan neticesi olduğuna ve şu mühlik vaz'iyyet karşısında hiçbir şey'in gönderilmesine imkân olmadığına ve mes'elenin mütarekeyi ihlâl mahiyetini tazammun etmiyeceğine ve bununla bir alâkası bulunmadığına hâlâ Kars'da bulunan mumaileyhi ikna eylediğimi zannediyorum.

2 — Sürgükolu ve kamalar tahmil ve Erzurum'dan tahrik edilen trenin Nezaret-i Celilelerinden verilen bir emir üzerine geriye celbolunduğuna dair Ravlinson'a beyanatta bulunulmamıştır Kendisine keyfiyeti ve mezkûr trenin Erzurum'a celbi mecburiyetinde kaldığımı bertafsil anlatmıştım Artık sürgükolu ve kamaların trenle sevkı kaabil olamıyacağı gibi karadan Trabzon'a gönderilmesine de ne derece muvaffakıyet hâsıl olacağını kesdiremediğimden sulhün akdine kadar Erzurum'da kendi nezaret ve kontrolleri ve Kolordunun muhafaza ve mes'uliyeti altında depo edilmesini Nezaret-i Celilerine arzettiğimi bildirmiştim Bunun Müttefikîn hükûmetinin adalet ve insaniyetperverliğine karşı beslemekte olduğumuz itimada münafi bir şekilde ve mütarekeyi ihlâl mahiyetinde telâkki olunmamasını ve kendi tarafından da mafevk makamatın hakikat veçhile tenvir ve aynı tarzın teklif olunmasını İngiliz kavm-i necibinin mütehallî olduğu hak ve i'tidal prensipinden intizar eylediğimi de ilâve etmiştim.

3 — Onbirinci Fırkada fazla silâh mevcut değildir Bu Fırkanın fazla sürgükolu ve kamaları kâmilen Erzuruma gelmiştir Esasen kamaları mevcut olmıyan Rus toplarından teşkilât da yapılmamıştır.

4 — Hükûmeti müşkil bir vaz'iyyette bırakmamak ve mütareke ahkâmını tamamen tatbik etmek için son dereceye kadar çalışılıyor fakat millette hâsıl olan hayat endişesi dolayısiyle malzemei harbiyyeden hiçbir şey'in bir tarafa gönderilmesine imkân kalmamıştır Şarkî Anadolu vilâyatında endişei hayattan mütevellit cereyan-ı millî hakkında mütaaddit maruzatımla makamat-ı âliyeyi tenvir eylediğimi zanneyliyorum Ermeniler Kafkasya'da İslâmlara karşı hertürlü mezalimi yapmak ve imha politikasını takip etmekle beraber Sıvas'a kadar gideceklerini de alenen söylemekte ve gazetèlerinde de görülmektedir. Bundanbaşka Poti ve Sohumkale ve Novorossiisk vesair Rusya sevahilindeki mevakı'den motör ve gemilerle pekçok miktarda Ermeninin silâhlı olarak Batum'a gelmekte olduğu haber alınmaktadır Bunların ne maksatla toplandıkları da birer sureti elde edilen ve hulâsası 9/8/35 tarih ve 1260 numaralı şifre ile arzolunan ve Wilson'la Clemenceau ve

Bogos Nubar'a yazılan telgraflardan anlaşılmaktadır Rumların da Pontüs hükûmeti teşkili emeliyle nasıl çalışdıkları ve bu gayeyi te'min için Trabzon ve Samsun havalisine akın akın çetelerle esliha ve mühimmat çıkarıldığı ve Sohum'da mütemadiyen Rum gönüllüleri toplandığı ve şu suretle Rumiye gölünden Karadeniz sahiline kadar Ermeni ve Rumların fi'len silâhlandıkları ve fikren de emellerini istihsale çalışdıkları ahalinin tamamen malûmudur Bunları haber alan ve yakında büyük bir tehlikeye maruz kalacaklarını anlıyan ve hükûmetin buna karşı bir tedbir ve icraatta bulunamadığını gören Şarkî Anadolu vilâyatı ahalisi Kuvayi Milliyeye istinaddan başka çare olmadığına kaani olmuştur İzmir vakayii elîmesiyle Kafkasyadaki İslâm fecayiinin temadisi havf ve endişesidir ki derhal Erzurum'da millî bir kongre akdine başvurulmuş ve malûm-u sâmileri olan mukarreratı ittihaz eylemiştir Süngü ve balta felâketlerinden pek ziyade yılgın ve uyanık olan halk arasında bu malzemenin gönderilmemesi mütarekeyi ihlâl mahiyetinde telâkki eden bir ferd bile yoktur Halk Hükûmet-i Seniyyemizce bu safhanın İtilâf Devletlerinin nazargâh-ı ıttılaına tevdi' olunmasını rica etmektedirler Gayrikabil-i cerh olan beyanat-ı vakıaya rağmen sürgükolu ve kamaların sevkinde ısrar olunmasını milletin silâh ve cepaneden tecrit ile Ermeni ve Rumların süngü ve baltaları altında öldürecekleri görülmüş olduğuna delil addedeceklerini ve bu suretle rezilâne ölmekden ise fedakârane ifnayihayat eylemeği gözealdırdıklarını söyliyorlar.

5 — İzmir fecayii ve diğer işgalleri havi mektupların zâbitan ve efrada gelmesi ve memleketin peyderpey işgali için sulhün kasden uzatıldığını kanaati ve buna rağmen sürgükolu ve kamaların sevkinin devamı ve buna karşı vâkı olan galeyanın şiyum üzerine zâbitana kadar sirayet eden firar vukuatı pek arttı ve korkunç bir şekle girdi Hertürlü tedabire müracaatten geri durulmamakla beraber henüz önüne geçilmeğe muvaffakıyet hâsıl olmadı İzmir'den gelen mektuplar ordunun silâhı alındıktan sonra İzmir ve civarının Yunanlılara çiğnettirildiği ve Müslimanların öldürüldüğü mahiyetinde olduğundan buraların da aynı tarzda olması ve Rumlara verileceği ve İslâmların ayaklar altında çiğnetileceği kanaati silâhlı ve müctemi' firarların tezayüdüne âmil oldu Ahval bu merkezde iken sürgükolu ve kamaların hangi tarikle olursa olsun sevkine tesebbüs vahîm neticeler ve âkıbetler tevlidedecek ve belki bir anarşiye ve binnetice bütün esliha ve cephanenin yağma edilmesine ve balâda arzolunduğu üzere bu hususda hassasiyet peyda etmiş olan efrad ve zâbitanın milletin harekâtına müma'sataı millete karışmasına ve ordunun hükûmetin elinden çıkmasına müncer olacaktır.

6 — Ahalinin sulh takarrür ve milletin mukadderatını tâyin edinciye kadar sürgükolu ve kamaların Erzurum'da muhafazasını rica ettikleri ve görmüş oldukları felâketlerin acılarını henüz unutmıyan bu masum milletin sırf hayat ve namus korkusiyle kalbinden kopan bu feryat ve kararının muhalif-i mütareke şeklince vâkı olan kanaatin tashih ve bu mıntakada yaşıyan insanların . . . . . ve hayat ve namusa malik olduklarının ve bu hak ve namusun sıyanet ve muhafazasının halen haiz-i nüfuz ve kudret olanlarca te'min buyrulmasını Hükûmet-i Seniyyemizin teşebbüsatından ve Hükûmat-ı İtilâfiyyenin hissiyat-ı âdile ve insaniyetperveranelerinden bekledikleri maruzdur Harekât 1267

10 . Ağustos . 35

8/12 I T

15 nci Kor. Kumandanı

Kâzım Karabekir

Vesika No. 249

12/8/35

Makam-ı Sadaretiuzmâya

2/Ağustos/35 tarih ve 4456 numaralı tezkirei âciziye zeyildir.

Onbeşinci Kolordu mıntakasındaki esliha sürgüleriyle top kamalarının Batum üzerinden nakledilmek üzere Kafkas dahilinden trenle sevkini İngilizler talebeylemişlerdi. İlk trenin hudut üzerinde ahali tarafından hareketine mümanaat olunarak bir kısım sandıkların yağma edildiğini ve bu vaziyet karşısında Kolordunun bu sürgükollarını Erzurum'a celbe mecbur olduğunu 2/Ağustos/35 tarih ve 4456 numaralı tezkirei âcizî ile arzeylemiş ve bu sürgükollarının kontrol altında olmak üzere Erzurum'da veyahut Fırkalar merakizinde muhafazalarına muvafakatleri hususunda mümessil-i siyasîler nezdinde teşebbüsat-ı efhamîlerini istirham eylemiştim. Aynı zamanda ~~Kolorduya da emir vererek~~ bir mes'elei siyasiye hüdusuna meydan vermemek için bu sürgükollarının Trabzon üzerinden sevkini Kolorduya emretmiştim. Bu esnada Dersaadet'deki İngiliz Başkumandanlık Karargâhından Nezaret-i âciziye vürut eden bir tezkirede bu sürgükollarının sevkıyatında taallül gösterildiği takdirde bunu mütareke şeraitine bir tecavüz addederek başka türlü harekete mecbur olacakları bildirildi Bunun üzerine vaziyet ve hal Kolorduya teşrih olunarak fazla sürgükolu ve kamaların behemehal Dersaadet'e sevkı tekrar te'kiden emredildi. Bu defa Kolordudan cevaben mevrut telgrafnameyi huzur-u fahîmanelerine takdim ediyorum. Bu telgrafnamede ~~nazaran~~ herhangi tarikle olursa olsun ahalinin bu sevkıyata cebren mümanaat edecekleri bildirilmektedir. Herçebâdabad sevkleri için Nezaret-i âcizîce kolorduya tekrar bir emir verildiği takdirde zuhûr edecek bir vak'a karşısında devletin vaz'iyyet ve siyaset-i umumiyesine tesir edecek bir hâdisenin vukuu ihtimal dahilinde olduğu gibi diğer taraftan ~~da~~ bu sevkıyatın teahhuru Mütarekename mevaddının adem-i tatbikı suretinde telâkki edilerek İngiliz Karargâhından bildirildiği üzere başka türlü bir teşebbüse yol açmak da muhtemel ~~görüldüğünden~~ görülmektedir. Pek seri' halli icabeylemekte olan bu mes'ele hakkında bir karar-ı seri' ittihâzile takip olunacak hattıhareket hakkında Nezaret-i âciziye icabeden evamir-i fahîmanenin ısdarını istirham eylerim.

Basri **Kâzım** **Mehmet Hâdi**

Yazıldı **Kenan** **Şube 1**
16/8/35 **4867**

Vesika No : 249

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمدی			
١٤ / ٨ / ٢٤٥٢	واصل اولمدی			

آدرس ـــــــــــ مفرق قومندانلغی یه

اغستوس ٢٥ تاریخ و ٤٤٥٦ نومرولی تذکره عاجزیه ذیلده
اوه‌نجی قطعه‌ده منفردسزک اسلحه سوکوقوللرینه طوپ قمه‌لرینک باطمه‌اوزرنده نقل
ایدلمک اوزره قفقاسی داغندن نرده‌سوغی انکلز طوپ ایلمندی . ایدی نره‌نک
حدود اوزرنده اهالی طرفندن حرکت ممانعت اولنه‌رق بونی حمل نفی ایدلدیکی
و بو وقعه قارشوسنی قطعه‌دونک بو سوکوقوللرینی ارخوه‌م جبه‌مجبور اولدیغی
اغستوس ٢٥ تاریخ و ٤٤٥٦ نومرولی تذکره عاجزیه وقوعه‌سی و بو سوکوقوللرینک قوزدل
آلنمق اوله‌رق اوزره ارخوه‌ده و یاهود قوزدل مراکزنده محافظه‌یه موافقتدن
نزدنده تشبثات اجتهادیه اجرا ایلمندم . بنا زمانده ~~[illegible]~~
بو مسئله‌ی سیاسی حدوثنه میدان ویرمه‌مک ایچون بو سوکوقوللرینک طوزدن اوزرنده
سوغی قطعه‌ده‌یه اراقتسم بوانتاده درسعادتده‌کی انکلز باسه قومانلغنه مراجعت‌له
نقل زمان عاجزیه ورود ایدنجه بو تذکره‌ده بو سوکوقوللرینک سوغیانده نقل قوزدلدیغی
تقدیرده بونک نتایجنه شرائط بیانه عاید اولدیغی تبلیغ و بو حرکت مجبوراً اولمغه بیله

کونهون :	نجی داود	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمدر			
٤٨٦٧	واصل اولمشدر		٢٥/٨	

آدرس

بونلک وضعیت وحالی قضاء دوم تشریح اولنمق فقط سورکوتوک وقرالی بهرحالده سعادتلو سوق
نکار تأکید ایتمکدر . بو دفعه قضاء دوم جواباً مورود تلغرافنامه یه حضور نجیانه ایله
تقدیم ایدیورم بو تلغرافنامه ده هصانک طریقه لزومسز اولسون اهالینک بوسوفیاته
چیقمامقنه ایسه حکومت بیدیرلمکده در . هجرت آباد سوقیه ایچون بقدر نعجز
قضاء دوم نکار بابه دیرلدیکی تقدیرده ظهور ایده جک بر وقوعاتدن دولک وضعیت
وسیاست عمومیه سنه تأثیر ایده جک بر حادثه نک وقوعی حالی داخلنده اولدیغی کبی دیکر طرفدن
بوسوفیانک تاخیر مناسبتنامه مواد نک عدم تطبیق حقنده نقل ایدیلن انکلیز تلغرافنامه سی
بیدیرلدیکی اوزره تشریح اولنمشدر بوک آیچون دخی کورولمکده در
بیک سیاح حال ایجاب ایتمکده اولسه بو مسئله حقنده برقرار سیاح اتخاذی تقیب اولنمه خطاکارلق
حقنده نقطه نظر ها جزیه ایجاب ایدیه اوامر نجیانک اصدارینه آز قلم
ایدلم

بطلب

Vesika No. 250

Şube 1
4967

23/8/35
yazıldı Kenan

20/8/35

Harbiye Dairesine — İlânen

Esnay-i naklinde bir tecavüze uğramamasını te'min eylemek şartiyle esliha ve cephane depolarının şimale alınması filhakika faydalıdır. İngilizlerin re'yine bağlı olan bu husus hakkında icabının ifası zımnında takdim olunur.

Bürhanettin Basri Mahmut Beliğ Mehmet Hâdi

Vesika No. 251

Babıali
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus

Erzurum Vilâyetinden alınan 30/Temmuz/335 tarihli 5738/732 numaralı tahrirat suretidir:

26/Temmuz/335 tarih ve 5738/709 numaralı şifreye zeyildir:

Erzurum ahalisi ma'ruz-u heyecanla Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına da bilmüracaa Pasinler ve Erzurum mıntakalarındaki esliha ve cephanenin Kötek tarikıyle elviyei selâseye nakli bunların Ermenilere tevdii demek olacağı cihetle bu babdaki teklifi kat'iyyen kabul etmiyeceklerini beyan eylemelerine ve işbu teklif gerçi tüfeklerin sürgü ve topların kamalarına ait ise de bunların da şimendiferle sevkı kaabil olamamakla beraber karadan Trabzon'a gönderilmelerinin de negibi tesirat ve ne dereceye kadar muvaffakıyet hâsıl edeceği kesdirilememesine mebni levazımıharbiyei mezkûrenin sulhün akdine kadar İngiliz mümessillerinin kontrolü altında bulunmak suretiyle Erzurum veyahut Hasankale'de muhafaza edilmesi bittensip keyfiyetin Erzurum İngiliz Mümessilile Harbiye Nezaretine yazıldığı mezkûr Kolordu Kumandanlığından bildirilmiş ve ahalinin duçarıhavf ve endişe olmasına nazaran bu suretin ihtiyarı vilâyetçe de muvafık-ı hâl ve maslahat görünmüş olmakla bunların şimdilik Erzurum'a nakledilmemesinin Canib-i Samii Nezaretpenahîlerinden dahi Harbiye Nezaret-i Celilesine iş'arına müsaade buyrulması babında.

Vesika No. 252

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus
7565
129

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Paşinler ve Erzurum mıntakalarındaki esliha ve cephanenin Kötek tarikıyle elviyei selâseye nakledileceği ve demiryollarında çalıştırılmak üzere birkaç vagon Rum ve Ermeni getirileceği hakkındaki şayiat beynel'ahali heyecanı mucip olup Ermenilerin Erzurum'dan çekildikleri esnada şehir ve civarı muhitinde onbeş bin raddesindeki Müslimanların katl ve imhası suretiyle irtikâp eyledikleri fecayi ve mezalime karşı hukuk-u İslâmiye henüz tahtıte'mine alınmadığı halde silâhlarının teslimi hakkında vâkı olacak teklifat Kafkasya ahalii İslâmiyesi gibi kendilerinin de mahv-ü itlâf edileceği kanaatini tevlit eylediği cihetle sulhün takririyle mukadderat-ı milletin tâyininden evvel hayat ve namus-u millîyi muhafazaten gerek yedlerindeki eslihanın itasına ve gerek Ermenilerin havalii mezkûreye girmelerine aslaa muvafakat edemiyeceklerini ahalii mahaliiye ledelmüracea sureti kat'iyyede beyan eyledikleri Erzurum Vilâyeti Vekâletinden evvelce bildirilmesi üzerine Hariciye Nezaret-i Celilesi Canib-i Âlisine iş'ar-ı keyfiyet kılınmış idi Vilâyet-i mezkûreden bu kere gelip sureti leffen savb-ı âlii Nezaretpenahîlerine tesyar kılınan 30/Temmuz/335 tarih ve 5738/732 numaralı tahriratta zikrolunan esliha ve cephanenin Erzurum ahalisinin maruz-u heyecanla Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına da müracaatle mezkûr esliha ve cephanenin elviyei selâseye nakli bunların sulhün akdine kadar İngiliz Mümessillerinin kontrolü altında bulunmak suretiyle Erzurum veyahut Hasankale'de muhafaza edilmesi bittensîp keyfiyetin Erzurum İngiliz Mümessiliyle Nezaret-i Celilelerine yazıldığı Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından bildirildiğinden ve bu suret Vilâyetce de muvafık görüldüğünden bahsile bunların şimdilik mahalliahara nakledilmemeleri esbabının istikmali lüzumu ityân kılınmasına nazaran vâki olacak mütalâai aliyyei Nezaretpenahîlerinin iş'ar buyrulması mütemennadır Olbabda emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir 27/Zilka'de/337 ve 25/Ağustos/335

Dahiliye Nazırı
Âdil

Şube 1
5105

R. P
H
Ş 1 M 26/8/35
S

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine/20/Ağustos/35
Leffi 928

Erkânıharbiye tezkire
2981

Bizim yaptığımızı
bize satıyorlar I
27/8/35

Vesika No : 252

٥

داخلیه نظارتی

٧٥٦٥
١٢٩

حربیه نظارت جلیله سنه

تعلو افخم حضرتلری

یاسینده وارخدوم منطقه لرنده کی اسلحه وجبخانه نك کوتك طریقیله الویه ثلثه یه نقل ایدیله جکی وتمور یولارنك خالی بولنمه اوزره برقاچ واغونه روم وارمی کتیریله جکی حقنده کی شایعات بنیه لاهالی لهجانی موجب اولوب ارمیدن ارخدومده چکلدکلری اثناده شهر وجواری محیطنده اوبسه بیك راده سنده کی مسلمانلرك قتل وامحاسی صورتیله ارتکاب ایلدکلری فجایع ومظالم قارشی حقده اسلامیه هنوز تحت تأمینه آلمادیغی حالده سلاحلرنیك تسلیمی حقنده واقع اولدجه تکلیفات قضقاسیه اهالی اسلامیه سی کی کندیلرینك ده محو واتلاف ایدیله جکی قناعتی تولید ایلدیکی جهتله صلحك تقریبله مقدرات ملتك یقینده اول حیات وناموس ملی یی محافظه کرك یدلرنده کی اسلحه نك اعطاسنه وکرك ارمیدن حوالی مذکوره یه کرملریه اعتماد موافقت ایده یه جکلری اهالی محلیه لدی المراجعه صورت قطعیه ده بیان ایلدکلری ارخدوم ولایتی وکاتدنه اولمه بیلدیرلمی اوزره خارجیه نظارت جلیده سی جانب عالیسنه اشعار کیفیت قلنمه ایدی ولایت مذکوره ده بوکره طلوب صورتك نفاذ صوب عالی نظارتپناهیلریه تسیار قلنمه ٢٠ محرم ١٣٢٨ تاریخ و ٥٢٨٥ نومرولو تحریراتده ذکر اولنان اسلحه وجبخانه نك ارخدوم اهالیسنك مقدوصه لهجانه اوبشجی قول اردو قوماندانلغنده مراجعتله مذکور اسلحه وجبخانه نك الویه ثلثه یه نقلی بولنمق صلحك عقدینه قدر انکلیز مختلطه نیك قونترولی آلتنده بولنمق صورتیله ارخدوم واغود حسه قلعه ده محافظه ایدلمی بابنده کیفیتك ارخدوم انکلیز مختلطه سی نظارت جلیله لرینه بیان لدی اوبشجی قول اردو قوماندانلغنده بیلدیرلدیکنه وبو صورت ولایتجه ده موافقه کورندیکنه بحثله بولنمق تحمیلك محل آخره نقل ایدلمامسی اسبابنك استکمالی لزومی اتیان قلنمه نظراً واقع اولدجه مطالعه علیه نظارتپناهیلرینك اشعار بیورلمسی تمنا درد اولنابده امر وفرمان حضرت صدر الاعظمکدر ٧ ربیع الآخر ١٣٢٧ و ١٥ نیسان ١٣٢٥

داخله ناظری

داخله نظارتی داخله نه ٢٥ نیسان ٩٢٨ نمره

٩
٥٠٥

٢٥/٧/٣٦ ١٨٣

٢٧ - ٨ - ٣٥

Vesika No. 253

Şube 1 Tahriren Yazıldı Kenan
5147 27 minh

Şube 1 Kısım 1 27/Ağustos/35

Dahiliye Nezaret-i Celilesine

7565/129 ve 25/Ağustos/35 tarihli tahrirat-ı devletleri arîzaı cevabîyyesidir.

Erzurum ve havalisinde tahassül eden galeyan karşısında ahalii mahallîyyenin Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına vâki müracaatleri ve yedlerindeki silâhlarla, ordunun sürgükolları ve kamalarının vilâyat-ı selâseden yâni Ermeniler içerisinden sevkine mümaneat-ı şedideleri nazarıehemmiyete alınarak keyfiyet 2/8/35 ve 4456 numaralı tahrirat ile arz edilmiş ve bunların doğrudan doğruya Kolordu Kumandanının nezaret ve mes'uliyeti tahtında Kolordu merkezinde veya Fırka merakizinde hüsnümuhafazaları teklif edilmiş ve 16/8/35 ve 4867 numaralı arîza ile de pek seri' halli icabeylemekte bulunan bu mes'ele hakkında bir karar-ı seri' ittihâzile takip olunacak hatt-ı hareketin iradesi yine Makam-ı Samii Sadaretiuzmâdan istirham kılınmıştı. Cihet-i askeriyece tensip edilen hattıhareketin vilâyetce de tasvip ve muvafakatini esasen, şayanarzu olduğundan iş'arı sâmileri aynen Makam-ı Sadarete arzolunmuştur. Taraf-ı âlilerinden takip keyfiyetiyle intacına tavassut ve delâlet-i devletlerini temenni eylerim. Olbabda.

Şakir Muzaffer Ali Rıza Mahmut Beliğ Mehmet Hâdi

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	// قیرا //		
	واصل اولمشدر	۲۷ / اغستوس / ۳۵		

آدرس .....

۷۵۶۵ / ۱۲۹ و ۲۵ / اغستوس / ۳۵ تاریخلی تحریره ورلن
وقیعه جوابیدر .

ارضروم و حوالیسنده تحصیل ایده‌جک غله‌نک فاشوسنده اهالی
محلیه‌نک اوبه‌تجی قوللاردن وقوع بولان واقع مراجعتلری
دولاییسیله مشکلدر . اردونک سورکو قوللری و حمالرینک
ولایه‌ده بولونمه‌سی ارضروم ایچیندن سوقه محافظت
شعبه‌سی نظاهجه آلنمه کیفیتی ۲ / ۸ / ۳۵
و ۴۴۵۶ نومرولی تحریراتیله عرض اولنمش و بونلرک
دوغرودن دوغرویه قوللاردن وقوع بولان تقاضالرک و مسئولیتی تحت
قوللاردن ~~کیفیت~~ و یا دونه‌رک آلنمه حسن محافظه‌سی تکلیف
ایلیه‌رک ۱۶ / ۸ / ۳۵ و ۴۸۶۷ نومرولی وقیعه‌ایله
بلدیه ریاستی ایله مکاتبه‌نک بو مسئله‌نک برقرارینه

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

اتخاذیله تعقیب اولونجه خط حرکتک اداره سی نیه
مقام سائق صدایقطاوله اشعار قلنمشدی . چونکه بو
تعقیب ایدیلن خط حرکتک ولایتجه ده تعقیب و موافقتی
اساساً ، شایان اهمیت اولدیغنه اشعار سائق
عیناً مقام صدارته عرض اولنمشدر . طوغریدن
تعقیب کیفیتنه اتخاذ نشاط و دلالت دوهدیغی
نمنایم . ارهیچ .

Vesika No. 254

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesi
Şube
2
No.
5147

Dahiliye Nezaret-i Celilesine

Harbiye Nazırı Süleyman Şefik Paşa tarafından

Onbeşinci Kolordu mıntakasındaki esliha ve sürgükolları hakkında

. S . 1

Devletlû Efendim Hazretleri

7565/129 ve 25/Ağustos/35 tarihli tahrirat-ı devletleri ârizai cevabiyyesidir: Erzurum ve havalisinde tahassül eden galeyan karşısında ahalii mahallîyenin Onbeşinci Kolordu Kumadanlığına vâkı olan müracaatleri ve yedlerindeki silâhlarla, ordunun sürgükolları ve kamalarının vilâyatı selâseden yâni Ermeniler içerisinden sevkıne mümaneat-ı şedîdeleri nazarıchemmiyete alınarak keyfiyet 2/Ağustos/335 ve 4456 numaralı tahrirat ile arz ve bunların doğrudandoğruya Kolordu Kumandanlığının nezaret ve mes'uliyeti tahtında Kolordu veya Fırka merakizinde hüsnümuhafazaları teklif edilmiş ve 16/Ağustos/35 ve 4867 numaralı arîza ile de pek seri' halli icabeylemekte bulunan bu mesele hakkında bir karar-ı seri' ittihazile takip olunacak hattı hareketin iradesi yine Makam-ı Samii Saderetinuzmâdan istirham kılınmıştı. Ciheti aşkeriyece tensip edilen hattıhareketin vilâyetce de tasvip ve muvafakati esasen, şayanarzu olduğundan iş'ar-ı samîleri aynen Makam-ı Sadarete arzolunmuştur. Taraf-ı âlilerinden takib-i keyfiyetle istacına tavassut ve delâlet-i devletlerini temenni eylerim Olbabda emrüferman hazret-i men-lehül'emrindir) 29/Zilka'de/337 27/Ağustos/335

Harbiye Nazırı

Süleyman Şefik

Kalemimahsus Müdiriyetine
31/Ağustos/1335

Elden Nazır Paşa Hazretlerinin iadeten getirdikleri tezkiredir

23/9/35

Vesika No : 254

ارکان حربیه عمومیه دائره سی

شعبه ۱

نومره ۵۱۴۷

داخلیه نظارتی جلیله سنه

حربیه نظاری سلیمان شفیق پاشا طرفندن

اودنجی قول اردو منطقه سنده کی آلتی سورکو قوللری حقنده

دولتلو افندم حضرتلری.

۷۵۲۵/۲۲۹ و ۲۵ اغستوس تاریخلی تحریراتی دولتلری عریضه جوابیدر:

ارضروم و حوالیسنده تحصیل ایدن غلیانه قارشو سنده اهالی محلیه نك اودنجی قول اردو قومانداناتلغه واقع اولان مراجعتلری و بیلرنده کی سلاحلرك اردونك سورکو قوللری و تمالرینك ولایات ثلثه ده یعنی ارمنیا ایچینه سوقه محافظت شعبه لری نظر اهمیت آلنمه کیفیت ۲ اغستوس و ۴۴۵۶ نومرولو تحریراتیله ایلدرمه و بوغازلك دوغریسنه دوغریه قول اردو قومانداناتغه تلغراف ومسئولیتی تحتنده قول اردو ویا فرقه مراکزنده حسن محافظه لری تکلیف ایتمسی و ۱۶ اغستوس و ۴۸۶۷ نومرولو عریضه یلرنده یك سریع جالی ایجاب ایلدیکنه بولنانه بو مسئله حقنده برقرار سریع اتخاذیله تعقیب اولونوب خط حرکتك اراده سنه یه مقام سامی صدارتنه استرحام قلنمشدی. جهت عسکریه جه تنسیب ایدیلن خط حرکتك ولایتجه ده تصویب و موافقتی اساساً، شایان آرزو اولدیغندن استعار سامیلری عیناً مقام صدارته عرض اولونمشدر. طرف عالیلرندن تعقیب کیفیت انتاجه توسط ولایت دولتلری تمنا ایدرم اولبابده امر و فرمان حضرت پادشاهیکدر. ۲۹ ذی القعده ۲۶ اغستوس

حربیه نظاری

قلم مخصوص مدیری

۲۱ اغستوس ۱۲۲۵

Vesika No. 255

Şube 1
5148
Şube 1 Kısım 1

Yazıldı Kenan

27/Ağustos/35
"Tahriren" 27/minh

Makam-ı Samii Sadaretiuzmâya

16/8/35 ve 4867 numaralı tezkirei âcizîye zeyildir:

Onbeşinci Kolordu mıntakasmdaki esliha ve sürgükollariyle kamaları hakkında Dahiliye Nezaret-i Celilesinden alınan tezkire sureti mulfufiyle arz ve takdim kılındı.

4456 ve 2/8/35 tarihli arîzai âcizîdeki tekâlif Erzurum vilâyetince de muvafık görüldüğünden emir ve iradei fahîmanelerinin iblâğ buyrulmasını arz ve istirham eylerim. Olbabda emrüferman hazret-i ~~mon~~ veliyyül'emrindir.

Şakir Muzaffer Ali Rıza Mahmut Beliğ Mehmet Hâdi

Vesika No : 255

كوندرن :	نجى راپور	محل :	تاريخ	دقيقه : ساعت
٥١٤٨	كوندرلمشدر	// تحرير //	٢٧/	
	واصل اولمشدر	٢٧/ اغستوس/ ٣٥		

آدرس ..... مقام سنى صدر اعظميه

٢٦/٨/٣٥ و ٤٨٦٧ نومرولى تكرار عاجله

ذكيدر :

اوسنجى قضاسنده منطقه سنده كى اسلحه و سوق و قوللرى
قاچاقچى خفى داخلى تفتيش حيلهسى آلنه تكرار مورنه
ملعوفيتله حركه و تعقيب قلنمه .

٤٤٥٦ و ٢٥/٨/٢٠ تاريخلى و بيضه عاجزيه كى
تكليف ارزوم دلنجه ده موافق كوردكمز اراده
فخيمانه لرينه ابلاغ بيورلمسنه حركه و انتظام ايلرم .
اوزره حضرتلرينه و الاركدر

كوندرن

محمد بك